

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

TERVETULOA PIKKUTASSUUN

Varhaiskasvatuksen aloitusopas huoltajille

TEKIJÄT Merja Tenhunen

Jennica Vornanen

Taru Vänttinen 22.11.2023

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala			
Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma			
Työn tekijät Tenhunen, Merja, Vornanen, Jennica & Vanttinen, Taru			
Työn nimi Tervetuloa Pikkutassuun. Varhaiskasvatuksen aloitusopas huoltajille			
Päiväys	22.11.2023	Sivumäärä/Liitteet	33/1
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Päiväkoti Pikkutassu			
Tiivistelmä			
<p>Opinnäytetyö on kehittämistyö. Kehittämistyön tarkoituksena oli laatia opas niille huoltajille, joiden lapsi aloittaa hoidon päiväkodissa. Oppaan tavoitteena on antaa tietoa päiväkodin arjesta ja edistää vuorovaikutusta huoltajien ja päiväkodin henkilökunnan välillä. Tarve oppaan luomiselle nousi toimeksiantajan toiveesta koota päiväkodin aloittamiseen liittyvät asiat oppaaseen. Toimeksiantajana opinnäytetyössä oli kajaanilainen yksityinen päiväkotikoti Pikkutassu. Päiväkoti Pikkutassu tuottaa yksilöllistä ja kodinomaista varhaiskasvatusta.</p> <p>Oppaaseen on koottu tietoa päiväkodin henkilökunnan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Oppaassa tuodaan esille päiväkodin aloitukseen liittyviä oleellisia asioita. Oppaassa tiedotetaan huoltajia varhaiskasvatuksen aloittamisesta ja Päiväkoti Pikkutassun toiminnasta. Oppaassa on kerrottu varhaiskasvatuksen suunnitelmasta, moniammatillisuudesta ja kasvatusyhteistyöstä, varhaiskasvatusta ohjaavista asiakirjoista ja laista sekä pedagogiikasta. Oppaassa korostetaan toimeksiantajalähtöisyyttä ja yhdenmukaisuutta toimeksiantajan muiden julkaistujen materiaalien kanssa. Opas kehitettiin lineaarisesta mallista hyödyntäen.</p> <p>Opas koottiin pdf-tiedostoksi, jonka päiväkotikoti julkaisee verkkosivuillaan. Toimeksiantaja voi halutessaan päivittää opasta tietojen muuttuessa tai havaitessaan jonkin tiedon siitä puuttuvan. Toimeksiantajalla on mahdollisuus kääntää opas toiselle kielelle.</p>			
Avainsanat Varhaiskasvatus, kasvatusyhteistyö, pedagogiikka, oppaat (teokset), Päiväkoti Pikkutassu, vuorovaikutus			

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Degree Programme in Social Services	
Author(s) Tenhunen, Merja, Vornanen, Jennica & Vääntinen, Taru	
Title of Thesis Welcome to Pikkutassu. Early childhood education starting guide for guardians.	
Date 22.11.2023	Pages/Appendices 33/1
Client Organisation/Partners Day care centre Pikkutassu	
<p>Abstract</p> <p>The thesis is a developmental work, the purpose of which was to prepare a guide for guardians whose child starts care in the Pikkutassu day care centre. The aim of the guide is to provide information on the day-to-day life of the day care centre and to promote interaction between the guardians and the staff of the day care centre. The need to create a guide arose from clients' wishes to gather the issues related to starting in a day care centre in a guide. The client of the thesis was Pikkutassu, a private day care centre in Kajaani. Day care centre Pikkutassu provides individual and home-like early childhood education.</p> <p>The guide gathers information based on discussions with the day care centre staff. The guide highlights the most important issues related to the start in the day care centre. The guide informs guardians about the beginning of early childhood education and about the activities of day care centre Pikkutassu. The guide describes the early childhood education plan, multi-professionalism and co-operation in education, documents and law that guide early childhood education, and pedagogy. The guide emphasises in client orientation and consistency with the client's other published materials. The guide was developed using a linear model.</p> <p>The guide was compiled into a pdf file, which the day care centre publishes on its website. The client may choose to update the guide when the information changes or if they notice that some information is missing. The client has the opportunity to translate the guide into another language.</p>	
<p>Keywords</p> <p>Early childhood education, early childhood education and care partnership, pedagogy, guides (literary works), Day care centre Pikkutassu, interaction</p>	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	5
2	KASVATUSYHTEISTYÖ LAPSEN ALOITTAESSA VARHAISKASVATUKSESSA	6
2.1	Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma	8
2.2	Moniammatillinen kasvatusyhteistyö.....	9
3	VARHAISKASVATUSTA OHJAAVAT ASIAKIRJAT	11
3.1	Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma	11
3.2	Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen painopistealueet	12
3.3	Varhaiskasvatuksen henkilöstö.....	13
4	PÄIVÄKOTI PEDAGOGISENA YMPÄRISTÖNÄ	15
4.1	Kokonaisvaltainen pedagogiikka	15
4.2	Leikki	16
4.3	Varhaiskasvatusikäisen ikä ja kehitysvaiheet	17
5	KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	19
6	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN	20
6.1	Työn tilaaja ja kohderyhmä	20
6.2	Kehittämistyön suunnittelu	20
6.3	Kehittämistyön toteutus.....	22
6.4	Kehittämistyön pilotointi	24
6.5	Arviointi.....	24
7	POHDINTA.....	26
7.1	Kehittämistyön toteutuksen ja tuotoksen pohdinta	26
7.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	27
7.3	Ammatillinen kasvu	27
7.4	Tuotoksen hyödynnettävyys ja kehittämisideat	28
	LÄHTEET	30
	LIITE 1: OPAS VARHAISKASVATUKSEN ALOITUKSEEN	33

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Varhaiskasvatuksen kautta toteutuu kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatusikäisiä lapsia ovat 0–6-vuotiaat eli vauvaiästä peruskoulun aloitukseen. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää suunnitelmallista ja laadukasta toimintaa, joka edistää lapsen kehitystä ja kasvua sekä oppimista. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lapsen toimijuutta yhteiskunnan jäsenenä. Varhaiskasvatuksen aloituksen aikana suunnitelmallista ja laadukasta toimintaa tukee varhaiskasvatuksen suunnitelma. (Opetushallitus 2023.)

Suurelle osalle huoltajista oman lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen tulee ajankohtaiseksi varhaislapsuuden aikana. Huoltajille voi ilmetä erilaisia ajatuksia sekä kysymyksiä liittyen varhaiskasvatukseen. (Karikoski & Tiilikka 2020.) Varhaiskasvatuksessa aloittaminen on merkittävä tapahtuma pienen lapsen elämässä. Päiväkodista tulee ympäristö, jossa lapsi viettää suuren osan päivästänsä. (Ahonen & Roos 2021, 24.) Jo alusta asti on tärkeää, että päiväkodin henkilökunnan ja huoltajien yhteistyö ja kommunikaatio toimii mahdollisimman sujuvasti. Päiväkodin tehtävänä on luoda aloituksesta turvallinen tapahtuma koko perheelle. (Ahonen & Roos 2021, 30.)

Yhdenmukainen ja laadukas varhaiskasvatus edellyttää ammattilaisten ja perheen yhteistä yhteistyötä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tehdään Opetushallituksen valtakunnallisesta määräyksestä. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, jonka tarkoituksena on toimia yhteisenä perustana. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet nojautuvat lainsäädäntöön, jonka tavoitteena on viedä eteenpäin tasa-arvoisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen onnistumista valtakunnallisesti. Perusteiden tavoitteena on opastaa varhaiskasvatuksen järjestämisessä, kehittämisessä ja toteutumisessa paikallisesti toteutettavissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. (Opetushallitus 2022b.)

Tietoisuuden lisäämistä huoltajien perspektiivistä varhaiskasvatuksesta voidaan aloitusvaiheessa helpottaa oppaan avulla. Kun varhaiskasvatuksen toimintaa sekä varhaiskasvatuksessa aloittamista koskevia asioita voi ennakoita, se sujuvoittaa huoltajien osalta tutustumista varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välisen luottamuksen luominen helpottuu, kun varhaiskasvatuksen toimintatavat ovat tiedossa huoltajilla. (Karikoski & Tiilikka 2020.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena on toteuttaa kehittämistyönä opas kajaanilaiseen Päiväkoti Pikku-tassuun varhaiskasvatuksen aloitusta varten. Oppaan tavoitteena on antaa tietoa ja tukea uudessa elämänvaiheessa huoltajille, joiden lapset ovat aloittamassa päiväkodissa. Opas myös pyrkii syventämään ja sujuvoittamaan vuorovaikutusta huoltajien ja henkilökunnan välillä. Päiväkodissa koettiin tarpeelliseksi se, että varhaiskasvatuksen aloittamiseen liittyvät asiat löytyisivät jatkossa yhdestä paikasta. (Kettunen, Mämmi, Rajahonka, Rimpiläinen & Kukkonen 2023.) Toteuttamamme opas pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen. Kehittämistyömme on tehty lineaarista mallia hyödyntämällä.

2 KASVATUSYHTEISTYÖ LAPSEN ALOITTAESSA VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan yhteistyötä, jonka tarkoituksena on tukea laadukkaan pedagogisen toiminnan toteutumista ja viedä eteenpäin varhaiskasvatuksen tavoitteellisia suunnitelmia. Varhaiskasvatuksessa tehdään merkityksellistä yhteistyötä huoltajien kanssa. Henkilöstön ja huoltajien välille on tärkeää luoda luottamusta sekä avointa vuorovaikutusta. Arvostava kohtaaminen edistää toimivan kasvatusyhteistyön toteutumista. Yhteistyö vaatii aktiivisuutta henkilökunnalta vuorovaikutuksen osalta, jotta perheiden tarpeet sekä moninaisuus voidaan ottaa huomioon varhaiskasvatuksessa. (Opetushallitus 2022.)

Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tuetaan kasvatusyhteistyön avulla. Se on tietoista toimintaa, jonka keskiössä on luottamuksellinen vuorovaikutussuhde. Kasvatusyhteistyössä päivähoiton henkilöstön asiantuntemus ja huoltajien oman lapsen tuntemus yhdistyvät toisiinsa. Jokaiselle lapselle laadittava varhaiskasvatussuunnitelma on yksi esimerkki kasvatusyhteistyöstä. (Alila ym. 2014, 41.) Catherine Murphy, Jan Matthews, Olivia Clayton ja Warren Cann (2021) ovat tutkineet kasvatusyhteistyötä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan näkökulmasta. He raportoivat tutkimuksensa tuloksena, että huoltajat toivoivat henkilökunnalta selkeää kommunikointia. Henkilökunnan kokemuksena tutkimuksessa nousi esiin vaikeiden asioiden puheeksi ottamisen vaikeudet.

Varhaiskasvatustalakiin (2018/5014, 3 §) on kirjattu, että varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on tukea lapsen huoltajaa kasvatustyössä toimimalla yhdessä tämän kanssa lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Laki kiinnittää huomiota myös tämän vuorovaikutussuhteen pysyvyyden turvaamiseen. Kasvatusyhteistyötä voidaan tukea rakentamalla luottamuksellista, tasa-arvoista ja kunnioittavaa vuorovaikutussuhdetta varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja huoltajien välille. Varhaiskasvatuksen henkilökunta voi edistää vuorovaikutussuhteen rakentamista viestimällä huoltajien kanssa kannustavalla ja myönteisellä tavalla. (Opetushallitus 2022b, 37–38.)

Nykyisin myös varhaiskasvatuksessa voidaan hyödyntää teknologiaa, internetiä ja sosiaalista mediaa. Pohjois-Carolinan yliopistossa tehty tutkimus osoittaa, että vahva viestintä huoltajien ja varhaiskasvatuksen välillä on lapsen edun mukaista, ja sillä on vaikutusta lapsen kehitykseen ja siihen, tuleeko lapsesta tulevaisuudessa osallinen ja tuottava yhteiskunnan jäsen. Tutkimuksessa havaittiin, että sähköinen viestintä, esimerkiksi sosiaalinen media, on viestintävälineenä nykyvanhempien näkökulmasta luonnollinen, sillä he viettävät aikaansa verkossa muutenkin. (Barnes, Guin, Allen & Jolly 2016.)

Varhaiskasvatuksen tuottajalla on vastuu kasvatusyhteistyön toimivuudesta. Kasvatusyhteistyössä pyritään siihen, että kasvattajilla ja huoltajilla olisi yhteinen käsitys siitä, millaiset arvot ja tavoitteet kasvatuksen taustalla vaikuttavat sekä millä tavoin kasvatusvastuu jakautuu kodin ja päiväkodin kesken. (Ahonen 2017.) Kasvatusyhteistyö on perhelähtöistä, jossa perheet itse määrittelevät tarpeensa ja tavoitteensa ja ammattilaiset pyrkivät tukemaan huoltajia lapsen kasvattajina. Huoltajat ja ammattilaiset nähdään yhdenvertaisina asiantuntijoina lapsen kasvatuksessa. Kaikkien perheiden tuen tarpeet eivät ole samanlaisia. Esimerkiksi kun lapsella on erityisen tuen tarpeita, yhteistyön merkitys korostuu. (Rantala & Uotinen 2019, Perhelähtöinen yhteistyö.) Varsinkin lapsen aloittaessa päiväko-

dissa on kasvatusyhteistyöllä suuri merkitys (Opetushallitus 2022b, 38). Lapsen sopeutumista uuteen ympäristöön voidaan edistää suunnitelmallisuudella, jossa sekä huoltajat että varhaiskasvatuksen henkilökunta ovat osallisina (Karikoski & Tiilikka 2020, Lapsen siirtyminen kasvuympäristöstä toiseen).

Kasvatusyhteistyön tavoitteena on edistää lapsen terveyttä, kasvua, kehitystä ja oppimista, mihin tarvitaan henkilöstön ja huoltajien sitoutumista. Toimiva yhteistyö on merkityksellistä erityisesti siirtymävaiheissa sekä varhaiskasvatuksen aloituksessa. Henkilöstön ja huoltajien välinen yhteistyö on vuorovaikuttamista, jonka myötä jaetaan kuulumisia koskien lapsen varhaiskasvatusta. Yhteistyön avulla voidaan tukea ja parantaa sosiaalisten suhteiden luomista ja luottamuksen syntymistä, mikä tukee yhteisöllisyyttä sekä työn tekemistä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa pyritään tuottamaan laadukasta varhaiskasvatusta ja edistetään lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Opetushallitus 2022.)

Tutustumisvaihe alkaa huoltajien ja lasten käynnillä päiväkodissa. Tällöin voidaan käydä alkukeskustelu, jossa keskustellaan lapsen kasvatukseen ja hoitoon liittyvistä asioista sekä sovitaan tutustumisvaiheen kesto ja sisältö. (Karikoski & Tiilikka 2020, Lapsen tutustuminen ja päivähoidon aloitus.) Tutustumisvaiheen pituus voidaan sopia yksilöllisesti perheen tarpeen mukaan. Käytännössä tutustumisvaihe voi kestää esimerkiksi kaksi viikkoa, jonka aikana lapsen ja huoltajan vierailut päiväkodissa vähitellen pitenevät ja lopulta lapsi viettää päiväkodissa hetken ilman huoltajaa. (Ahonen 2017.) Tutustumisvaiheessa sekä huoltajalla että lapsella on mahdollisuus tutustua varhaiskasvatusympäristöön ja myös päiväkodin henkilökunta saa kasvatuksellista tietoa lapsesta. Rauhallinen tutustumisvaihe edistää keskusteluyhteyden syntymistä huoltajien ja kasvattajien välille ja tukee myös tulevaisuuden yhteistyösuhdetta. Näin tuetaan lapsen turvallisen uuteen ympäristöön siirtymisen lisäksi myös huoltajien osallisuuden kokemusta. (Karikoski & Tiilikka 2020, Lapsen tutustuminen ja päivähoidon aloitus.)

Varhaiskasvatuksen aloitus tarkoittaa kiintymyssuhteen syntymistä lapsen ja varhaiskasvattajan välille, jossa tarvitaan huoltajan apua. Jos huoltaja luottaa varhaiskasvattajaan, siirtyy luottamus usein myös lapseen. On tärkeää, että lapsella on päiväkodissa yksilöllisesti nimetty varhaiskasvattaja, joka huolehtii tutustumisvaiheen onnistumisesta ja vähitellen auttaa lasta tutustumaan myös päiväkodin muihin kasvattajiin ja lapsiin. (Karikoski & Tiilikka 2020, Lapsen tutustuminen ja päivähoidon aloitus.) Tärkeä osa kasvatusyhteistyötä ovat keskustelut kasvattajien ja huoltajien välillä lasta päiväkohtiin tuodessa tai haettaessa. Näissä tilanteissa voidaan jakaa asioita lapsen päivän kulusta, sekä myönteisiä asioita että haasteita, joita päivän aikaan on kohdattu. (Ahonen 2017.)

Niina Rutanen ja Kati Laaksonen ovat tutkineet äitien luottamusta kasvattajiin ensimmäisen kuukausien aikana, kun äitien lapset ovat olleet varhaiskasvatuksessa. Henkilökohtaisen luottamussuhteen rakentumisesta edisti se, että kasvattajien toiminta oli ennustettavaa ja että he pitivät sovituista asioista kiinni. Äidit arvostivat avointa ja positiivista kommunikointitapaa. Kyseiset tutkijat ovat sitä mieltä, että suomalaisessa varhaiskasvatuksessa on hyvät lähtökohdat toimivan vuorovaikutussuhteen muodostumiselle. (Rutanen & Laaksonen 2020, 364–365.) Myös CHILDCARE-hanke on kartoit-

tanut aihetta kyselytutkimuksen avulla, jossa tutkittiin äitien tyytyväisyyttä varhaiskasvatuspalveluihin sekä äitien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan yhteistyön vaikutusta koettuun tyytyväisyyteen (Saranko, Rääkkönen, Makkonen & Alasuutari 2021, 1). Tutkimustuloksena osoittautui, että mitä toimivampaa yhteistyö äitien ja kasvattajien välillä oli, sitä tyytyväisempiä oltiin myös varhaiskasvatuksen ympäristöön, toimintatapoihin ja muihin ulottuvuuksiin. Varhaiskasvatukseen tutustuminen oli merkittävässä roolissa toimivan yhteistyön ja avoimen vuorovaikutussuhteen muodostumisessa. (Saranko, Rääkkönen, Makkonen & Alasuutari 2021, 19–20.)

2.1 Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma

Jokaisella varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on lainsäädännöllinen oikeus henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jossa on määritelty lapsen tarpeita tukevia tavoitteita, yksilöllisiä tarpeita ja mielenkiinnonkohteita sekä toiveita varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee kiinnittää huomiota lapsen hyvinvoinnin edistämiseen. Kasvatus, opetus ja hoito määritellään varhaiskasvatussuunnitelmassa yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä lapsen huoltajien kanssa ja tarpeen tullen moniammatillisessa yhteistyössä tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä on otettava huomioon lapsen kulttuuri ja elämäntarpeet. (Opetushallitus 2022b, 10–12.)

Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan pedagogiset tavoitteet ja oppimisympäristöt, jotka tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan, mutta vähintään kerran vuodessa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa laadittujen tavoitteita sekä toimintatapoja hyödynnetään varhaiskasvatuksen toiminnassa muokkaamalla oppimisympäristöt lapsen edun mukaisiksi sekä toteuttamalla pedagogista toimintaa, joka edistää lapsen kasvua ja kehitystä kokonaisvaltaisesti. Vaitiolovelvollisuus sitoo varhaiskasvatussuunnitelmaa ja varhaiskasvatuksen toteuttamista. (Opetushallitus 2022b, 10–12.)

Varhaiskasvatuksen suunnitelman mukaisesti pedagogiset perusteet ohjaavat varhaiskasvatustoimintaa. Tämä tarkoittaa sitä, että toiminnan ohjaavat tekijät määrittelevät arvotaustaa, käsitystä lapsesta, lapsuudesta ja oppimisesta. Nämä asiat näkyvät päiväkodin arjessa ja toiminnassa ottaen huomioon toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessaan. Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen ja edistäminen ovat pohjana pedagogisen hoidon kokonaisuuden luomisessa ja toteutuksen suunnittelussa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritelty pedagogiset oppimisen alueet valtakunnallisesti. Varhaiskasvatuksen toteuttavien tahojen tehtävänä on mahdollistaa varhaiskasvatuksen toiminnassa toimintakulttuurin kehittämistä ja arviointia. Lähtökohtaisesti toimintakulttuuria kehitetään inklusiivisen varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Jokaisella lapsella on yksilöllinen oikeus tasa-arvoisesti osallistua, oppia ja kehittyä varhaiskasvatuksen toiminnassa. Laadukkaana varhaiskasvatuksen saavuttamisessa on suora vaikutus toimintakulttuuriin. (Opetushallitus 2022b, 22.)

2.2 Moniammatillinen kasvatusyhteistyö

Varhaiskasvatusta suunniteltaessa varhaiskasvatusta järjestävän tahon tulee ottaa huomioon kaikki lapsen elämään vaikuttavat tahot ja niiden tekemä yhteistyö (Ahonen 2017, Yhteistyön voima). Moniammatillisella yhteistyöllä tuetaan lapsen turvallista kasvua. Sillä myös autetaan perheitä kasvatusyhteistyössä. Tahoja, joiden kanssa varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä, voivat olla esimerkiksi koulu, seurakunta sekä urheilu- ja kulttuuritoimintaa järjestävät toimijat. Kuntoutuksen tai tuen tarpeessa varhaiskasvatus tekee yhteistyötä muun muassa lääkäreiden, erityisopettajien ja erilaisten terapeuttien kanssa. Koulun kanssa tehtävä yhteistyö pyrkii turvaamaan lapsen sujuvan siirtymisen kouluun. (Helenius & Lummelahti 2018, 20.) Varhaiskasvatuslaki velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjän toimimaan yhteistyössä sosiaali- ja terveyshuollon kanssa tarpeen mukaan. Lapsella on oikeus saada kehitystään ja hyvinvointiaan tukevia palveluja. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Maarit Alasuutari, Johanna Lammi-Taskula, Anni Riikonen ja Lassi Kannel (2022) ovat tehneet osana Jyväskylän yliopiston ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosien 2021–2022 välisenä aikana toteuttamaa hanketta tutkimuksen lastenneuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyöstä ja palveluohjauksesta. Tutkimustulosten mukaan neuvolan sekä varhaiskasvatuksen henkilökunta käsittävät moniammatillisen ja keskinäisen yhteistyön tekemisen lapsikohtaisen asiakastyön hyödyksi. Erityisen tuen tarpeen vaatiessa tehdään moniammatillista yhteistyötä, jonka hyödyksi on havaittu säännöllinen keskusteleminen, joka tukee asiakkaan tarpeita kokonaisvaltaisesti. Sujuvan yhteistyön takaamiseksi luottamuksen rakentaminen ammattilaisten ja asiakkaiden välille on tärkeää. Tiedonsiirto varhaiskasvatuksen ja neuvolan välillä vaihtelee kuitenkin laadultaan kuntakohtaisesti. Sujuva tiedonsiirto edistää varhaiskasvatuksen suunnittelua. Pedagogisen työn suunnittelun kannalta neuvolasta saatu informaatio lapsen kehityksestä ja terveydentilasta vaikuttavat merkittävästi varhaiskasvatuksen toimintaan. Neuvolan ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö ja tiedonsiirtäminen tarjoavat palveluohjausta varhaiskasvatuksen ja neuvolan palveluiden myötä. Tutkimus osoittaa, että myös neuvolassa tehdään varhaiskasvatuksen palveluohjaustyötä. (Alasuutari, Lammi-Taskula, Riikonen & Kannel 2022, 66–68.)

Perhetyön näkökulmasta Kajaanissa perheohjausta tehdään yhdessä huoltajien kanssa varhaiskasvatuksessa yhteistyössä. Tavoitteena on lapsen ja perheen hyvinvoinnin tukeminen. Perheohjaus toimii linkkinä kodin ja päiväkodin välillä. Perheneuvonnasta ei tehdä kirjauksia asiakastietorekisteriin ja se on matalan kynnyksen palvelua, joka kuuluu myös ennaltaehkäisevään perhetyöhön. Perheohjaajan kanssa tapaamisen voi sopia soittamalla, viestillä tai sähköpostitse. Tapaaminen voidaan sopia perheen ehdoilla päiväkodilla, perheohjaajien työhuoneella, kotikäyntinä tai vaikka leikkipuistoon. Palvelu on maksutonta. (Kajaanin kaupunki 2022c.)

Neuvolan ja suunterveydenhuollon yhteistyö päivähoidossa muodostuu lain perusteella. Yhteistyö päiväkodin ja terveydenhuollon välillä alkaa neuvolasta. Päiväkodin ja neuvolan yhteistyöhön kuuluu hyvinvoinnin edistäminen, terveellisten elämäntapojen opettaminen ja noudattaminen, yleisestä hygieniasta huolehtiminen sekä suunterveydestä huolehtiminen. Vanhempia tiedotetaan neuvolasta vaadittavista suunterveydenhoitokäynneistä lapsen ollessa 1–6-vuotias. Päiväkodissa lasta ohjataan käyttämään ksylitolipastillia ruokailun jälkeen sekä noudattamaan hygieniaohteita perusteellisesti

ottaen muut huomioon. Sen vuoksi on myös erityisen tärkeää noudattaa näitä ohjeita kotona, jolla voidaan ehkäistä sairastumisia. (Sirviö 2019.)

Ennaltaehkäisevää lastensuojelua järjestetään kunnan puolesta, jolloin perhe ei ole lastensuojelun asiakas (Lastensuojelulaki 417/2007 3 a §). Ennakointi otetaan vakavasti varhaiskasvatuksessa. Yleensä ennakoivaa lastensuojelua toteutetaan yhteistyössä kunnan perhetyön kanssa. Jos lapsi on lastensuojelun asiakas, tukea järjestetään avo-, sijais-, tai jälkihuollon muodossa. (Lastensuojelulaki 417/2007 3 a §.)

Terapeutit tukevat lapsen hyvinvointia ja kehitystä niillä alueilla, joilla lapsella havaitaan tuen tarvetta. Ongelmatilanteissa, jolloin lapsi ei ole saanut tarvittavaa tukea, on hakeuduttava päiväkodin henkilökunnan puoleen. Puheterapeutin tavoitteena on edistää vuorovaikutusta sekä kehittää puheen, kielen ja äänen häiriöiden oppimisessa. Puheterapia perustuu perheen, terapeutin ja asiakkaan väliseen yhteistyöhön. (Suomi.fi 2022b.) Perheelle annetaan apua myös lasten toimintaterapiana. Toimintaterapiaa voidaan tarjota sellaisen lapsen kohdalla, jolloin kehityksessä on huomattu viivästymää. Terapia voidaan järjestää yhteistyössä varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. (Suomi.fi 2022a.)

Erityispedagogiikka on arjessa mukana. Laadukas arki luodaan tuomalla varhaiskasvatukseen laadukasta kasvatusta ja pedagogiikkaa. Toiminnassa otetaan huomioon jokaisen lapsen yksilölliset piirteet ja oppimisen haasteet sekä tarpeet. Erityispedagogiikan lähtökohtana on toimia lain edellyttämällä tavalla. Varhaisessa vaiheessa kehityksen tukeminen on osana laadukasta pedagogiikkaa varhaiskasvatus ympäristössä. Tärkeää on lähteä tukemaan lapsen yksilöllisiä vahvuuksia, tuoda esille onnistumisia ja kannustaa toimimaan erilaisissa ympäristöissä ja uusien asioiden parissa. Oppimista tapahtuu arjessa päivittäin. Erityispedagogiikassa korostuvat ammattilaisen antama tuki, auttaminen ja ohjaaminen sekä sen kautta lapsen vahvistettu arki. Toiminta on aina tavoitteellista ja ammatillista, jonka kautta voidaan tarkastella lapsen kehitystä ja ymmärtää vaadittavan erityispedagogiikan tarve. (Sandberg 2021, 18–20.)

3 VARHAISKASVATUSTA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Varhaiskasvatussuunnitelmien tekemistä ohjaa sekä varhaiskasvatustalaki että siihen perustuva Opetushallituksen toteuttama Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet-asiakirja. Laadukasta varhaiskasvatusta tarjotaan jokaiselle lapselle yhdenvertaisesti ja yksilöllisesti. (Opetushallitus 2022b, 14.) Varhaiskasvatustalaki on säädetty lapsen oikeuksien toteutumiseen varhaiskasvatuksessa toiminnassa, suunnittelussa, toteutuksessa sekä tietovarannossa. Lakia toteutetaan varhaiskasvatuksen järjestäjän kautta, joko kunnan, kuntayhtymän tai yksityisen palveluntuottajan kautta. Varhaiskasvatustalaki huomioiden luodaan tavoitteet varhaiskasvatuksen järjestämiseen sekä kelpoisuusvaatimukset toiminnan järjestämisestä. Toiminnan tulisi olla ensisijaisesti lapsen oikeuksien mukaista sekä tukea lapsen hyvinvointia, kasvua ja kehitystä. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 25 §.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on antaa yhteinen perusta paikallisille suunnitelmille. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaa varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. (Opetushallitus 2022b, 22.) Varhaiskasvatusta toteutetaan inklusiivisten kasvatuseri-
aatteiden mukaisesti (Opetushallitus 2022a).

Varhaiskasvatustalaki korostaa lapsen oikeuksia ja tavoitteellisuutta varhaiskasvatuksessa. Opetushallitus käsittelee perusteasiakirjassa myös esiopetuksen toteuttamista, koska esiopetus kuuluu osaksi varhaiskasvatusta. (Opetushallitus 2022a.) Esiopetusta ohjaa perusopetuslaki (628/1998, 1 §). Varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli lapsen kasvun ja kehityksen sekä oppimisen tukemisessa, koska se kuuluu suomalaiseen koulutusjärjestelmään (Opetushallitus 2022a).

3.1 Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusta tarjoavan palvelun yksikköön yksilöllisesti ja sen tekemistä ohjaa valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa tulee huomioida kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen paikallisesti. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on sitova ja sitä tulee kehittää ja arvioida tasaisin väliajoin. (Opetushallitus 2022b, 8–9.) Varhaiskasvatustalaki määrittelee paikallisessa varhaiskasvatuksessa toteutettavaa laadullista varhaiskasvatusta toiminnan suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kautta sekä yhteistyön myötä. Varhaiskasvatuksen tietojen salassapito, siirtäminen sekä vaihtaminen ja siihen liittyvät käytännöt on sovittava paikallisesti. (Opetushallitus 2022b, 8–9.)

Varhaiskasvatuksen toimintatapoja, oppimisympäristöjä ja varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamista arvioidaan. Pedagogisen toiminnan arvioimisen tavoitteena on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen. Pedagoginen dokumentointi edistää toiminnan arvioimista. Varhaiskasvatuksen toiminnan arvioiminen parantaa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamista. (Opetushallitus 2022b, 70–71.)

Varhaiskasvatuksen rooli on hyvin keskeinen suomalaisessa koulutusjärjestelmässä, jossa lapsen kasvun kehitys ja oppiminen on keskiössä. Paikallisen varhaiskasvatuksen laatimiselvoite tulee olla hyväksytty, niin paikallisessa kunnallisessa kuin yksityisessä toiminnassa. Toimintaan luetaan myös

avoin varhaiskasvatus, yksityinen perhepäivähoito sekä yksityinen päiväkotitoiminta ja toimintaa valvotaan paikallisesti. Paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia tulee valvoa, kehittää ja arvioida määrittelysti. Paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia voidaan myös mahdollisesti laatia erilaisille toimintamuodoille erikseen, jolloin paikallisesti sovitaan siitä yhteistyönä. Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon paikalliset erityispiirteet sekä tarpeet, toiveet ja arviointi. (Kajaanin kaupunki 2022a.)

Varhaiskasvatusta järjestettäessä on otettava huomioon ja luotava mahdollisuus vaikuttaa siihen eri tahojen toimesta. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten, huoltajien ja lasten tulisi olla osallisina suunnitelmaa tehdessä sekä varhaiskasvatusta suunniteltaessa. Suunnitelmassa on myös otettava huomioon eri etniset taustat sekä kielet, joihin on löydyttävä käännökset paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta. (Kajaanin kaupunki 2022a.)

3.2 Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen painopistealueet

Kajaanin kaupungilla on painopisteet, joiden kautta voidaan arvioida sekä kehittää pedagogista toimintaa. Varhaiskasvatuksen painopisteitä Kajaanin kaupungilla ovat osallisuus, inklusio ja arviointi. (Kajaanin kaupunki 2022a.) Osallisuudesta on tullut varhaiskasvatuksessa tärkeä käsite, sillä varhaiskasvatuslain perusteella lapsen oikeudet ja yksilöllisyys ovat tulleet aiempaa enemmän esille. Osallisuus on merkityksellistä lapsen kasvun tukemiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi. (Opetushallitus 2022b, 32.) Osallisuus on asiakkaan oikeus eikä siis pelkästään toimintamalli, jonka kautta ammattilaisen tulisi varhaiskasvatusta toteuttaa. Aito kohtaaminen ja myönteinen kokemus osallisuuden toteutumisesta rohkaisevat ja kannustavat lasta sekä edistävät lapsen myönteistä kehitystä ja kasvua. Osallisuutta korostavassa työtavassa otetaan huomioon kaikki perheet sellaisina kuin he ovat. Toiminnassa korostetaan yhdenvertaisuutta, jonka kautta lapsi oppii toiminnanohjauksen taitoja sekä olemaan kanssasäätelijä omassa toiminnassaan. (Opetushallitus 2022b, 32.)

Lapsen osallisuus on myös turvattu lainsäädännön perustein. Suomen perustuslaissa määritellään lapsen oikeus tietää itseään koskevat tiedot lapsen iästä riippumatta. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2023.) Pienryhmätoiminta ja osallisuus ovat osa varhaiskasvatuksen arkea ja paljon julkisissa keskusteluissa esillä. Keskustelun aiheiksi on noussut ryhmäkoko sekä osallisuuden lisääminen. Osallisuuden lisääminen tulee ottaa huomioon pienryhmätoiminnan suunnittelussa varhaiskasvatuksessa. Toimintatavat luovat ryhmälle tutustumisvaiheen jälkeen mallin toimia. (Kangas 2013, 9.)

Tasa-arvon vaaliminen yhteiskunnassa, jossa ei syrjitä ketään auttaa inklusion saavuttamisessa. Inklusion tarkoituksena on toiminnan mukauttaminen siten että jokaisen lapsen erityisyys huomioidaan sekä tukea tarjotaan tarpeen mukaan siellä missä sitä tarvitaan. Inklusio on otettu huomioon kansainvälisesti varhaiskasvatuksesta käydyissä keskusteluissa ja sitä on pyritty huomioimaan myös suomalaisessa lainsäädännössä. (Saloviitta 2011.)

Inklusiivinen kasvatustapa tarkoittaa kasvatusta muutosprosessina ja sen ideana on supistaa oppimiseen liittyviä haittoja. Sen tarkoituksena on myös lisätä tukea osallisuuteen ja kehittää kaikille yhdenvertaisia lähtökohtia. Inklusiivisen toimintatavan mukaan yhdessä toimimisen myötä tapahtuu oppimista. Myönteisellä tavalla toimiva varhaiskasvatuksen henkilökunta kehittää lasten omia taitoja

ja asenteiden muotoutumista. Varhaiskasvatuksessa tavoitellaan yhteiskunnallisen moninaisuuden korostamista. (Hermanfors 2017.)

Varhaiskasvatuksessa on pitkän aikaa kiinnitetty huomiota lasten osallistamiseen ja luontevaan toimintaan mukaan pääsemiseen. Lapset opettavat toinen toistaan ja keskinäinen vuorovaikutus on avain yhteenkuuluvuuden tunteen kehittymiseen. Inklusion tavoitteena on erilaisuuden hyväksyminen ja oppimisen tukeminen sosiaalisen toiminnan sekä yhteisen tekemisen kautta. Erilaisuus nähdään rikkautena. Inklusiivisessa toiminnassa pyritään mahdollistamaan jokaisen lapsen osallistuminen toimintaan. Lasten moninaisuuteen kiinnitetään huomiota leikin, osallisuuden ja oppimisen kautta. (Hermanfors 2017.)

Arviointi on osa laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Toiminnan arviointia toteutetaan säännöllisesti luoden pohjaa kehittämiselle ja laadun tarkastelulle. Arviointi toteutuu eri näkökulmista ja sitä toteutetaan sekä kansallisella että järjestäjä-, yksikkö- ja yksilötasolla. Itsearviointi on yksi osa henkilökunnan työtehtäviä. Itsearvioinnin tavoitteena on parantaa lasten oppimista ja kehittymistä. Varhaiskasvatuksen laatua arvioivat myös toiset ammattilaiset sekä lasten huoltajat. Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelman aikana arviointi on tärkeä osa lapsen ja huoltajien kanssa tehtävää yhteistyönä. Henkilökunta arvioi toimintaansa säännöllisesti ja on tärkeää huomioida suunnitelmallisuus sekä tavoitteet päiväkodissa. Arvioinnissa voidaan asetettuja tavoitteita tarkastella ja suunnitella sekä toteuttaa uudestaan. Arvioinnin tavoitteena on kehittää päiväkodin toimintaa lapsen hyvinvointia kehittäväksi. (Kajaanin kaupunki 2022a.)

3.3 Varhaiskasvatuksen henkilöstö

Varhaiskasvatuslaissa määritellään, että henkilökunnan tulee olla ammattitaitoista ja koulutettua. Henkilökunnan koulutukseen kuuluu myös osaamisen ylläpito ja tarpeen mukaan sen päivittäminen. (Opetushallitus 2022b, 14.) Varhaiskasvatuslain kelpoisuusvaatimukset valvovat varhaiskasvatuksessa toimivien henkilöiden ammatillisuutta sekä kelpoisuutta toimia annetuissa tehtävissä. Jokaisen varhaiskasvatuksen työntekijän tulee täyttää kelpoisuusvaatimukset, jotka määritellään varhaiskasvatuslain kuudennen luvun alla. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 25–33 §.) Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta määrittelee henkilöstökelpoisuuden nojalla varhaiskasvatuksen kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä työskentelevän henkilöstövaatimukset. Varhaiskasvatuksessa työskentelevällä henkilöllä tulee olla ammatillinen kelpoisuus, joka on määritetty varhaiskasvatuslaissa. Ammatillisen kelpoisuuden omaavaa henkilöä kohden saa olla korkeintaan kahdeksan yli kolmevuotiasta lasta tai korkeintaan neljä alle kolmevuotiasta lasta. (Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 753/2018, 1 §.)

Varhaiskasvatuslaissa on määritelty ammatilliset kelpoisuudet varhaiskasvatuksessa työskentelevälle. Kelpoisuuksia ovat varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lasten lukumäärä suhteessa henkilöstöön. Yhdessä varhaiskasvatuksen ryhmässä saa olla samanaikaisesti korkeintaan kolmea varhaiskasvatuksen kasvatusvastuullista henkilöä kohden tietty määrä lapsia eli 24 yli kolmevuotiasta tai 12 alle kolmevuotiasta. Jokaisella erityistä tukea tarvitsevalla lapsella on oikeus avustajaan, jota ei lasketa muun ryhmän vahvuuteen. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 35 §.)

Pedagogiikkaa toteuttavat ammattilaiset, joiden osaamisen pohjalla on AMK-koulutus tai yliopistopohjainen korkeakoulututkinto. Vaihtoehtoisesti myös lastenohjaajan ammatillisen tutkinnon käynyt henkilö voi tehdä töitä varhaiskasvatuksessa. Toiminnassa mukana ovat siis terveys- ja sosiaalialan ammattilaiset, joiden osaaminen muodostuu lapsen hyvinvoinnin tukemisesta sekä edistämisestä. (Talentia 2018.) Ammattilaisella tulee olla tietämystä toimintaympäristöstä, oppimis- ja kehitysvaiheista sekä tukimuodoista lapsen kehityksen edistämiseksi. Sujuvan arjen pedagogiikan muodostumiseksi tulee myös tietää lapsen erityisen tuen tarve ja ryhmien pedagoginen suunnitelmallisuus. Ohjatessaan ryhmiä kehitysvaiheet sekä ikä on otettava huomioon arjessa. (Opintopolku 2018.)

4 PÄIVÄKOTI PEDAGOGISENA YMPÄRISTÖNÄ

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan sitä, että toiminta on suunniteltua ja tavoitteellista. Kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus luo toimintaa, joka painottuu näihin asioihin. Tätä kokonaisuutta voidaan kutsua pedagogiikaksi. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 3 §.)

Varhaiskasvatus on muodostunut osaksi kansallista opetusjärjestelmäämme vuonna 2022, jonka aikana Opetushallitus laati uuden version varhaiskasvatuksen perusteista. Sen jälkeen, kun vuonna 2022 varhaiskasvatuksen perusteet uudistuivat, muodostui myös pedagogiikan käsitteestä täsmällisempi. Pedagogiikalla tarkoitetaan erityis- ja kasvatustieteeseen perustuvaa tiedon ja ammatillisesti johdetun toiminnan suunnittelua, tavoitteellista hyvinvoinnin ja oppimisen tukemista ja edistämistä. Mukana otetaan huomioon ympäristön toimintakulttuuri, oppimisympäristöt, hoidon ja kasvatuksen näkökulmat, jotka edellyttävät ammattilaiselta asiantuntemusta lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista. (Opintopolku 2018.)

4.1 Kokonaisvaltainen pedagogiikka

Kokonaisvaltaiseen pedagogiikkaan kuuluvat päiväkodin arjessa toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi. Pedagogisen toiminnan suunnittelu tapahtuu lapsikohtaisen havainnoinnin myötä. Ammatillaisen tekemä havainnointi on jatkuvaa, jossa keskiöön nousee aikuisen sensitiivisyys lasta kohtaan. Havaintojen perusteella huomioidaan lapsen yksilölliset tarpeet. Keskiöön nostetaan kaikenlaisessa toiminnassa lasten osallisuus ja osallistaminen. Pedagogisessa toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan lasten mielenkiinnonkohteet, joita hyödyntämällä lapsen motivaatio uuden oppimiseen korostuu. Varhaiskasvatuksessa maailmaa tutkitaan yhdessä lapsen kanssa, koska kaikki tilanteet ovat ihmettelyn ja oppimisen paikkoja. Lasten toiveita, ajatuksia ja mielipiteitä dokumentoidaan ja lasta kannustetaan ilmaisemaan itseään. Pedagogisen toiminnan tärkein työmenetelmä on leikki. (Opetushallitus 2022b, 22–23.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa määritellään laaja-alaisesta osaamisesta. Laaja-alainen osaaminen luo lapselle arvoja, asennetta sekä tahdon toimia. Laaja-alainen osaaminen vahvistuu laadukkaasti pedagogiikan myötä lapselle, johon liittyvät eri osaamisen alueet. Nämä alueet ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito, digitaalinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. (Opetushallitus 2022b, 22.)

Lapset osallistetaan oppimisympäristöjen kehittämiseen ja muuntelemiseen varhaiskasvatuksen toiminnassa. Pedagogista toiminnan suunnittelua kohdistetaan kaikkeen varhaiskasvatuksessa tapahtuvaan toimintaan. Varhaiskasvatuksessa pyritään kiireettömyyteen ja arvostamaan jokaista hetkeä. (Opetushallitus 2022, 22–23.)

Pedagogisen dokumentoinnin tarkoitus on toimia osana laadukasta ammattilaisen toimintaa. Dokumentoinnin tapoja on useita. Pedagogisessa dokumentoinnissa on otettava huomioon lapsen pedagogiset tukitoimet sekä taidot ja onnistumiset. Nämä keskenään ohjaavat ammattilaista havainnoidaan, pohtimaan ja suunnittelemaan tasapainoisen kasvuympäristön lapselle. Varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa on otettava huomioon molemmat puolet, jotta toiminta kehittää lasta myönteisesti, sekä edistää lapsen hyvinvointia ja psyykkistä kehitystä. (Sandberg 2021, 48–50.)

Pedagoginen dokumentointi on tavoitteellista toimintaa. Suunnitelmallinen dokumentointi on osana laadukasta varhaiskasvatusta suunnittelun, toteutuksen, arvioinnin sekä kehittämisen kautta. Toiminnalle on asetettu neljä tavoitetta. Ensimmäinen tavoite on oppia tuntemaan yksittäiset lapset. Toisena tavoitteena on mahdollistaa huoltajien osallisuus lapsensa varhaiskasvatukseen. Kolmantena tavoitteena on oppia ymmärtämään lasten välisiä suhteita. Neljäs tavoite on tunnistaa ja tiedostaa henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen luonnetta. (Opetushallitus 2022a.)

Pedagoginen dokumentointi on myös keskeinen työmenetelmä varhaiskasvatuksessa, sillä dokumentointi tuottaa tietoa lasten elämästä, ajattelusta ja tarpeista. Dokumentointia tulisi tarkastella eri tasoilla ottaen huomioon yksilöt, ryhmät, huoltajat ja henkilökunta. Tärkeintä dokumentoinnissa on tiedostaa tarvittavan tiedon määrä ja hyödyntäminen. Kysymällä voidaan varmistaa asioiden oikeanmukaisuutta. Kerätessään tietoa, tiedon tulee olla sellaista, josta voidaan saada vastauksia. Reflektoinnin kautta voidaan luoda erilaisia näkökulmia, jotka luovat ratkaisuja. Kehittämisen kautta voidaan tarttua erilaisiin haasteisiin ja menetelmien valinta toimintaan. Ryhmässä dokumentointia voidaan toteuttaa leikki menetelmän kautta eli leikillistää ja luoda osaksi ryhmän toimintaa. (Opetushallitus 2022a.)

4.2 Leikki

Varhaiskasvatuksen keskeinen toimintatapa on leikki. Leikin merkitys korostuu varhaiskasvatuksessa, koska leikillä on pedagogiset valmiudet lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa. Leikki motivoi lasta toteuttamaan toimintaa, jonka avulla lapsi oppii erilaisia taitoja, mukaan lukien vuorovaikutustaitoja sekä ympäristön merkityksellisyyttä. Leikkiin osallistaminen kehittää sosiaalisia suhteita. Henkilöstö voi havainnoida lapsia leikin myötä. Varhaiskasvatuksen ammattilaisen tehtävänä on rikastuttaa leikkiä ja sen tavoitteena on yhteiseen toimintaan osallistuminen. Oppimisympäristöjä muokataan ja arvioidaan lasten mielenkiinnonkohteiden ja toiveiden perusteella, jotta leikkiä olisi mahdollisimman mukava toteuttaa. Varhaiskasvatuksen henkilökunta on leikitilanteissa läsnä. Lasten leikkiä voi muunnella tiloja hyödyntämällä ja leikkivälineitä siirtelemällä. (Opetushallitus 2022b, 40–42.)

Vuorovaikutuksen merkitys on suurta ja se huomataan myös varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa on kiinnitetty pitkän aikaa huomiota lasten osallisuuteen ja mukaan pääsemiseen luontevasti. Lapset opettavat toinen toistaan ja keskinäinen vuorovaikutus on avain yhteenkuuluvuuden tunteen kehkeytymiseen. Inklusion tavoitteena on erilaisuuden hyväksyminen ja oppimisen tukemista sosiaalisesti sekä yhteisen tekemisen kautta. Erilaisuus nähdään rikkautena, jossa käytetään monenlaisia toimintatapoja, jotta pystytään mahdollistamaan jokaisen lapsen osallistuminen toimintaan. Lasten moninaisuuteen painotetaan huomion kiinnittämistä leikin, osallisuuden ja oppimisen kautta. Varhaiskasvatuksen toiminta suunnitellaan jokaiselle lapselle sopivaksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi, jonka ajatuksena on ratkaista ja edistää mahdollisten haasteiden aiheuttamia vaikutuksia. (Hermanfors 2017.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisen tehtävänä on perehtyä jokaiseen lapseen syvällisesti ja etsiä tietoa lapsen luonteenpiirteistä ja mieltymyksistä havainnoimisen myötä. Lapsen leikkiessä varhaiskasvatuksen ammattilainen voi tehdä havainnoiteja lapsen vuorovaikutustaidoista, mieltymyksistä ja leikistä. Osallistava opetus tarvitsee toteutuakseen varhaiskasvatuksen ammattilaisen ymmärtämistä

osallistavasta pedagogiikasta. Varhaislapsuudessa tapahtuva vuorovaikutus ammattilaisen ja lapsen välillä tukevat sosiaalista ja emotionaalista vakautta. (Attfield 2021.)

Lasten aktiivinen toimiminen ja oppiminen nähdään keskeisenä osana kasvatusta. Tekemistä keskitetään yhteistoiminnalla. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan osallistuminen lasten leikkiin ja toimintaan pohjautuu ammatti- ja vuorovaikutustaitoihin. Keskiössä pidetään lapsen näkökulmien huomiointia kasvatuksessa reflektoinnin kautta sekä empaattista läsnäoloa oppivaa lasta kohtaan. Joustavuus, aito läsnäolo ja leikkimielisyys ovat kasvattajan tehtäviä. Varhaiskasvatuksen toiminta pohjautuu positiiviseen pedagogiikkaan, joka on kaikille yhdenvertainen ja helposti saatavilla. (Hermanfors 2017.)

Varhaislapsuudessa mielikuvitus kehittyy ja sosiaaliset taidot vahvistuvat, kun huomiota kiinnitetään luovuuden tukemiseen. Ihmissuhteiden mallintaminen, toisista välittäminen sekä sosiaalisen toiminnan luominen onnistuu parhaiten antamalla eri-ikäisille lapsille mahdollisuuden toteuttaa luovaa leikkiä. Elinympäristön tutkiminen turvallisesti sekä omien ajatuksien tutkiminen varhaislapsuudessa tapahtuu luovan leikin myötä. (Attfield 2021.)

Waldorf-varhaiskasvatuksesta on tehty tutkimus, joka käsittelee luovaa ja osallistavaa toimintaa. Waldorf-varhaiskasvatuksen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä siitä, että lapset ovat kiinnostuneita ympäristöstään ja ongelmanratkaisemisesta. Waldorf-varhaiskasvatus pitää lapsia lahjakkaina ja luovina yksilöinä. Lapsi kokee kunnioitusta ja ihmettelyä ympäröivää maailmaa ja toisiaan kohtaan, kun kasvuympäristö on kunnioittava. Osallistavan toiminnan toteuttaminen mielekkäästi mahdollistuu arvostamalla oppimistaitoja kokonaisvaltaisesti. Lapsen kokonaisvaltaista kehitystä voidaan tukea hyödyntämällä joustavuutta ja kunnioittamista opetuksessa. Oppimisympäristöjen järjestäminen käyttäjälleen sopivaksi ovat osa inklusiivisen kasvatuksen tavoitteita. Inklusiivisen kasvatuksen myötä voidaan luoda sosiaalinen yhteys. (Attfield 2021.)

4.3 Varhaiskasvatusikäisen ikä ja kehitysvaiheet

Pedagoginen oppiminen otetaan huomioon varhaiskasvatuksessa erilaisten kehitysvaiheiden kautta. Kehitysvaiheet tulevat lapsen kehityksen aikana eri ikävaiheen mukaisesti. Ikätasoinen toimiminen ja ikätason ymmärtäminen on hyvin tärkeä osa varhaiskasvatuksen järjestämistä ja suunnittelua. Leikki ikävaiheittain kehittää lapsen motoriikkaa, ikätasoista kehitystä sekä luo mahdollisuuden oppia uutta. Ikätasoinen oppiminen ja kehittyminen tuo lapselle mahdollisuuden onnistumiseen, joka vahvistaa lapsen toiminnan itsekriittisyyttä ja toimijuutta. Ikätasoinen oppiminen antaa myös mahdollisuuden laajentaa käsitystä ympäristöstä ja toiminnasta sekä oppia uusia taitoja ja kehittää niitä. (Opetushallitus 2022b, 14–16.)

On normaalia, että lapset kehittyvät hieman eri tahtiin. Jokainen lapsi kehittyy ja kasvaa yksilöllisesti eikä lapsia voi verrata toisiinsa. Seuraavana on tietoa eri ikä- ja kehitysvaiheista. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2007, 17.) 0–1-vuotiaana olennainen osa vauvan kehitystä on vuorovaikutus, ja jo vastasyntyneellä on sosiaalisia tarpeita. Lapsi ilmaisee itseään itkun avulla. (Korhonen 2021.) Vauvalla on synnynnäinen tarve vuorovaikutukseen sekä valmiudet vuorovaikutukseen toisen ihmisen kanssa. Kehittymisen näkökulmasta varhaislapsuudessa saatu perusturvallisuus on merkityksellistä.

1–2-vuotiaana lapsi alkaa oppia vaikuttamaan ja perehtymään enenevässä määrin ympärillään tapahtuviin tilanteisiin, läheisiin sekä itseensä. Vanhemman tehtävänä on asettaa rajat sekä huomioida lapsen mahdollinen uhmakkuus sekä rajojen kokeileminen. Lapsi opettelee jatkuvasti omaan yksilölliseen ryhtiinsä uudenlaisia asioita, kuten ilmaisutaitoja sekä kävelemään. (Mannerheimin lastensuojeluliitto julkaisuaika tuntematon.) Erittäin tärkeää on, että vanhempi on läsnä jatkuvasti lapsen elämässä, huolehtimassa ja suojelemassa terveen kiintymyssuhteen saavuttamiseksi. 2–3-vuotiaana lapsi useimmiten rauhoittuu sekä oppii mukautumaan tilanteisiin. Lapsi alkaa tarkkailemaan, havainnoimaan, puuhastelemaan sekä kyselemään ja opettelemaan uudenlaisia taitoja ja asioita. (Korhonen 2021.)

Lapsen mielikuvitus muodostuu 3–4-vuotiaana, mikä voi alkaa vaikuttamaan uneen sekä aiheuttaa mahdollisia pelkotiloja. Aikuisen tehtävänä on luoda turvallisuuden tunnetta, sekä opastaa lasta sietämään epäonnistumisia ja pettymyksiä, joita vastaan tulee. Aikuisen on hyvä olla rauhoitteluun leikkiä tarvittaessa. 4–5-vuotiaana lapsi alkaa pikkuhiljaa itsenäistyä, vaikka tarvitseekin vielä vanhemman tukea. Lapsi alkaa kiinnittää huomiota ympärillä oleviin ihmisiin ja harjoittelee olemaan epäitsekäs. Lapsen olisi hyvä saada tukeutua aikuiseen saadakseen rohkaisua ja vahvistusta oma-aloitteisuuteen, itsenäiseen leikkiin sekä oikean ja väärän ymmärtämisen kehittymiseen. 5–6-vuotiaana lapsi vaatii edelleen huomiota, valvontaa ja läheisyyttä, vaikka voi olemukseltaan vaikuttaa isolta. Vanhemman kannattaa kiinnittää huomiota lapsen kaverisuhteisiin ja moraaliin, koska moraalit kehittyvät vuorovaikutuksessa. Vanhempi voi tukea lasta omatoimiseen liikkumiseen sekä kannustaa ja antaa kiitosta kokeilemisesta. 6–7-vuotiaana koulun aloitus tulee ajankohtaiseksi. Lapsi voi tehdä yhä itsenäisemmin asioita, jotka eivät välttämättä tule vanhemman tietoon. Vanhemman on tärkeää olla tukena ja kuunnella lasta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto julkaisuaika tuntematon.)

5 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli laatia varhaiskasvatuksen aloitusopas lasten huoltajille. Oppaan tavoitteena oli edistää ja parantaa vanhempien ja päiväkodin yhteistyötä päiväkodin arjessa ja antaa tietoa varhaiskasvatuksen toimintatavoista. Tavoitteena oli myös tukea lasten eri ikävaiheita varhaiskasvatuksessa. Halusimme koota oppaaseen myös tietoa varhaiskasvatuksen yhteistyötahoista sosi-aali- ja terveydenhuollossa. Lisääntyneen vuorovaikutuksen myötä voidaan parantaa tiedon kulkua kodin ja varhaiskasvatuksen välillä ja näin tukea lapsen kasvua ja hyvinvointia. Työn tilaaja toivoi oppaan olevan tiivis tietopaketti, josta huoltajat voivat helposti lukea päivähoiton aloittamiseen liittyvät oleelliset tiedot. (Kukkonen 2022.)

Opinnäytetyömme toimeksiantaja oli 72-paikkainen yksityinen päiväkotikoti Pikkutassu Kajaanissa. Päiväkodissa toimii neljä ryhmää, Töpöhännät, Halinallet, Tahmatassut ja Vauhtiviikset. Päiväkotikoti Pikkutassussa on käytössä palveluseteli-hakemus, jonka avulla voidaan hakea tukea päivähoiton maksuihin. Ammatillinen yhteistyö Päiväkotikoti Pikkutassussa toteutuu perhetyön, neuvolan ja suunterveyden yksikön, lastensuojelun ja terapeuttien kanssa.

Päiväkotikoti Pikkutassulla on käytössä verkkosivut. Opas toteutettiin pdf-muotoisena, jonka henkilökunta voi tarvittaessa tulostaa asiakkaille. Mielestämme verkossa julkaistun oppaan tavoitettavuus ja helppolukuisuus voivatkin olla asiakaslähtöisempi vaihtoehto kuin kirjallinen opas. Verkosta löytyvä opas on lukijalle helppo löytää sekä käyttää.

Suunnittelimme oppaan tukemaan ja ohjaamaan huoltajia lapsia koskevissa asioissa, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen Päiväkotikoti Pikkutassussa. Toimeksiantajan toiveena oli saada toimiva ja monipuolinen opas, joka voisi toimia kasvatuksen tukena perheille. Oppaan tavoite oli myös tuoda näkökulmia ennakoivasta ja ehkäisevästä työstä päiväkodissa, lastensuojelusta, tukemisesta ja kannustaa vanhempia löytämään lisää tietoa Päiväkotikoti Pikkutassun tasapainoisen ja johdonmukaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista. Moniammatillisuus myös näkyy erilaisten palveluiden ja perhetyön roolin kautta päiväkodin toiminnassa. Myös tämän toiminnan tiedon lisääminen huoltajille on tärkeää.

Kehittämistyön kokonaisuus koostuu kehittämistyössä käytettävästä lähestymistavasta, prosessista ja menetelmästä. Organisaatiot tarvitsevat jatkuvaa kehittämistä, jonka myötä myös oppaan tulee olla helposti muokattavissa paikallisesti ja tarvittaessa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 51.) Päiväkotikoti Pikkutassu voi jatkossa päivittää sekä kehittää opasta ajanmukaisesti. Haluamme mahdollistaa oppaan saavutettavuuden, helppokäyttöisyyden sekä ymmärrettävyyden piirteet. Opasta voidaan siis kehittää jatkossa paikallisesti antaessamme luvan siihen.

6 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN

Kehittäminen on toimintaa, jolla halutaan saavuttaa jokin ennalta määritelty tavoite (Toikko & Rantanen 2009, 14). Kehittämistyön tuloksena syntyy jokin konkreettinen tuotos, kuten opas tai toimintatapa, ja lisäksi se tuottaa uutta tietoa (Salonen 2013, 25). Kehittämistoiminta tuottaa siis jotain uutta ja näkyvää. Edellytyksenä onnistuneelle kehittämisprojektille on sen riittävä suunnittelu ja osiin jakaminen erilaisten mallien, kuten lineaarisen tai spiraalimallin avulla. (Salonen 2013, 13–21.)

Opas toteutettiin lineaarisesta mallia hyödyntäen. Linearisessa mallissa työn tekeminen alkaa tavoitteen määrittelystä, joka etenee vaiheittain suunnitteluun sekä toteutukseen ja työ päättyy prosessin päättämiseen ja sen arviointiin. (Salonen 2013, 16–17.) Opinnäytetyöprosessimme kulku oli hyvin suoraviivainen, joten siksi olemme valinneet lineaarisen mallin kuvaamaan prosessia (Toikko & Rantanen 2009, 64).

6.1 Työn tilaaja ja kohderyhmä

Päiväkoti Pikkutassussa pyritään aitoon kohtaamiseen ja tutuksi tulemiseen henkilökunnan ja perheiden välillä. Pikkutassu panostaa kodinomaisuuteen. Päiväkodin jokaisessa ryhmässä toimii varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi lastenhoitajaa, lukuun ottamatta 4–6-vuotiaiden Vauhtiviikset-ryhmää, jossa työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi ja lastenhoitaja. Päiväkodin toiminta on moninaista. Siihen kuuluu liikuntaa, musiikkia ja kädentaitoja. Ulkoilu kuuluu päiväkodin arkeen säällä kuin säällä. Myös retkiä tehdään paljon, joista osan Kajaanin kaupunki kustantaa.

Yhteyttä huoltajiin henkilökunta pitää yksisuuntaisen Whatsapp-ryhmän kautta, johon tulee päivityksiä päiväkodin arjesta muutaman kerran viikossa. Huoltajat ilmoittavat lastensa hoitoajat sähköisesti Kiikkula-ohjelman kautta, jossa ilmoitetaan myös sairaspöytäkirjat. Kiikkulassa on näkyvillä ryhmien viikko-ohjelmat ja jokaiselle lapselle on luotu Kiikkulaan kansio, johon henkilökunta lisää lapsesta ottamia kuvia huoltajien nähtäväksi. Vanhempainillat järjestetään yleensä syksyisin ja myös isovanhempien päiviä pidetään silloin tällöin. Lisäksi päiväkodissa järjestetään juhlia, kuten joulu- ja kevätkuuhlia, joihin huoltajat ovat tervetulleita osallistumaan. Huoltajia kannustetaan kertomaan omia ideoitaan ja toiveitaan päiväkodin toimintaan liittyen.

Ennen varhaiskasvatuksen aloittamista päiväkodin johtaja tekee hoitosopimukset perheen kanssa. Perheellä on mahdollisuus käydä tutustumassa päiväkotiin esimerkiksi muutaman lyhyemmän päiväkotipäivän muodossa. Aloittaessa huoltajat myös täyttävät aloituslomakkeen, jossa he antavat päiväkodin henkilökunnalle tietoa lapsesta. Varhaiskasvatuskeskustelu järjestetään 1–2 kuukauden kuluttua päiväkodin aloittamisesta.

6.2 Kehittämistyön suunnittelu

Linearisessa mallissa projektin perusta on tavoite, joka voidaan määritellä tunnistetun tarpeen perusteella (Toikko & Rantanen 2009, 64). Näin tapahtui myös meidän opinnäytetyömme aiheena olevan oppaan tapauksessa. Päiväkoti Pikkutassussa oli tunnistettu kehittämistarpeena saada koottua tietoa varhaiskasvatuksen aloittamisesta (Kettunen, Mämmi, Rajahonka, Rimpiläinen & Kukkonen

2023). Kehittämistyömme vastasi tähän tarpeeseen. Olemme kuvanneet kehittämistyön etenemistä kuvassa 1.

KUVA 1. Kehittämistyön prosessin eteneminen.

Kehittämistyön ensimmäinen vaihe on aloitusvaihe. Aloituksessa keskustellaan kehittämisen tarpeesta ja mukana olevat jäsenet sitoutuvat osallistumaan kehittämistyön laatimiseen. Aloituksessa vuorovaikutuksen merkitys korostuu, eli keskusteleminen merkityksellisistä asioista on tärkeää, jotta työn tekeminen sujuu mutkattomasti. Aihe on rajattava totuudenmukaisesti ja lisäksi on tärkeää luoda pelisäännöt työskentelylle. Aloituksessa on tärkeää kiinnittää huomiota dokumentointiin. (Salonen 2013, 16–17.) Aloitimme opinnäytetyön suunnittelemisen keskustelulla päiväkodin johtajan kanssa marraskuussa 2022. Kävimme tällöin pääpiirteittäin läpi toimeksiantajan toiveita oppaan sisällöstä, ulkonäöstä ja siitä, millaisia tavoitteita sen avulla haluttiin saavuttaa. Oppaalta toivottiin selkeyttä ja visuaalista kiinnostavuutta, ja sitä, että lukijan olisi helppo löytää siitä etsimänsä tieto. Yleisiä haasteita päiväkodin aloittamisessa ovat kommunikoinnin ongelmat perheen ja henkilökunnan välillä sekä epäselvyydet hoitoaikojen ilmoittamisessa, joten päätimme painottaa näiden tietojen esiintuomista oppaassa. (Kukkonen 2022.) Tutustuimme myös Päiväkotiklinikkaan ja sen henkilökuntaan ensimmäisellä käynnillä. Kyseinen päiväkotiklinikka oli meille entuudestaan tuntematon.

Aloituvaiheesta edetään suunnitteluvaiheeseen, jolloin tarkoituksena on tuottaa kirjallinen kehittämissuunnitelma, kuten opinnäytetyön suunnitelma. Suunnitelmassa tuodaan esille tekijät, vaiheet, tavoitteet ja tarkoitus sekä ympäristö. Tässä vaiheessa määritellään myös työssä käytettävät aineistot ja menetelmät. Suunnitelmassa tuodaan esille eri tahojen tehtävät ja vastualueet. On huomiotava, että suunnittelu- ja aloitusvaiheet sisältävät tietoa vain osittain, koska kehittämistyön ideana on löytää toimivat ja onnistuvat menetelmät, jotka tarkentuvat vähitellen työskentelemisen edetessä. Perusteellinen strategia on tärkeää työskentelemisen toteuttamisessa. Suunnitteluvaiheen tapahtuttua opinnäytetyössä alkaa esivaihe, jossa jalkaudutaan työskentely-ympäristöön. Esivaihe on useimmiten nopeampainen jalkautumisvaiheessa, jossa suunnitelmaa käydään läpi, jonka yhteydessä järjestetään yhteistoiminnallista työskentelemistä. Kun suunnitelma on hyväksytty, edetään kehittämissuunnitelmaan mahdollisimman pian. (Salonen 2013, 17.) Työstimme suunnitelmaa keväällä 2023. Opinnäytetyösuunnitelman valmistuttua kerroimme toimeksiantajallemme suunnitelman sisällöstä ja allekirjoitimme sopimuksen kesäkuussa 2023.

Linearisessa mallissa hyödynnetään reflektointia eli eri vaiheissa tehdään arviointia ja otetaan huomioon asianosaiset. Arviointi auttaa pysähtymään ja havainnoimaan kehittämistyön etenemistä vuorovaikutuksellisesti. (Salonen 2013, 16–17.) Tehtyä suunnitelmaa voidaan joutua muuttamaan, tarkentamaan tai täydentämään (Toikko & Rantanen 2009, 65).

6.3 Kehittämistyön toteutus

Käytännön toteutus tapahtuu työstövaiheessa, jossa tarkoituksena on toimia lähes päivittäin saavuttaakseen yhteistä määrättyä päämäärää (Salonen 2013, 18–19). Aloitimme oppaan työstämisen järjestämällä päiväkodissa ryhmäkeskustelun, johon osallistui useita henkilökunnan jäseniä. Ennen tätä tapaamista olimme jo hahmotelleet oppaan rakennetta ja halusimme kuulla henkilökunnan näkemyksiä siitä, miltä tämä rakenne vaikuttaa ja mitä siihen tulisi heidän mielestään lisätä. Keskustelussa saimme lisätietoa muun muassa Kiikkula-ohjelmasta, joka on tärkeä yhteydenpitoväline päiväkodin ja huoltajien välillä. Saimme myös tutustua jokaisen päiväkotiryhmän infokirjeisiin, jotka on luotu huoltajille antamaan tietoa päiväkodin arkeen liittyvistä tärkeistä asioista. Käytimme infokirjeitä oppaan kirjoittamisen pohjana. (Kettunen, Mämmi, Rajahonka, Rimpiläinen & Kukkonen 2023.)

Työstimme opasta syksyn 2023 aikana. Ryhmäkeskustelusta saadun tiedon lisäksi haimme tietoa aiheesta myös kirjallisuudesta. Aiheita, joista haimme tietoa oppaaseen olivat esimerkiksi kasvatusyhteistyö ja lapsen tuominen päiväkotiin sekä hakeminen päiväkodista. Pyrimme tuomaan tietoa oppaaseen tiivistetysti ja lukijaa innostavasti. Kotimaisten kielten keskus (julkaisuaika tuntematon) on koonnut ohjeita ohjeiden tekijöille. Ohjeissa kerrotaan muun muassa, että hyvä ohje kirjoitetaan aina sen lukijan näkökulmasta. Kirjoittajalle ohjeen sisältö voi asiantuntemuksen takia olla selkeää, mutta lukijalle täysin tuntematon. Siksi olimmekin opasta kirjoittaessa tarkkoja sen suhteen, että kirjoitamme selkeän ja helposti ymmärrettävän oppaan. Pyrimme kiinnittämään huomiota siihen, että käytämme oppaassa helposti ymmärrettävää kieltä, jossa ei ole lukijalle mahdollisesti vieraita termejä.

Myös kuvia voidaan viestin selkeyttämiseksi ottaa mukaan ohjeeseen (Kotimaisten kielten keskus julkaisuaika tuntematon). Käytimme oppaassa itse ottamiemme kuvien lisäksi Papunetistä ja Päiväkoti Pikkutassun verkkosivuilta kopioimiamme kuvia. Saimme verkkosivuilta otettujen kuvien käyttöön luvan päiväkodin johtajalta. Koimme oppaan kokoajina tärkeänä sen, että opas olisi ulkomuodoltaan kiinnostavan ja esteettisen näköinen.

Tärkeimmät tiedot tulisi kertoa ohjeen alussa ja edetä ”vähemmän tärkeisiin” asioihin (Kotimaisten kielten keskus julkaisuaika tuntematon). Myös tätä periaatetta pyrimme noudattamaan opasta koostessamme. Opas (LIITE 1) alkaa päiväkodin arvojen ja lyhyellä päiväkodin toiminnan kuvailulla. Tätä seuraa yhteystietojen ja aukiolojen esittely. Seuraavaksi tietoa hoitopaikan hakemisesta, varhaiskasvatuksen aloittamisesta ja palvelusetelin hyödyntämisestä hoitopaikkamaksuissa.

Opas kertoo myös hieman siitä, mitä kasvatusyhteistyö tarkoittaa. Halusimme kertoa aiheesta oppaassa, koska se voi olla huoltajille vieras termi, varsinkin jos varhaiskasvatusympäristö ei ole huoltajalle entuudestaan tuttu. Seuraavaksi oppaassa avataan moniammatillisuutta ja sitä, mitkä tahot tekevät yhteistyötä päiväkodin kanssa. Tällä halusimme tuoda esille sitä, että perheille on saatavilla tukea erilaisissa haasteissa, joita he voivat kohdata.

Seuraavaksi opas siirtyy käsittelemään sitä, mitä tulisi ottaa huomioon, kun lasta tuodaan tai haetaan päiväkodista. Tämän jälkeen kerrotaan Kiikkulasta, joka on sähköinen järjestelmä, jota käytetään lasten hoitoaikojen merkitsemiseen ja tiedottamiseen. Kiikkulan yhteydessä kerrotaan myös hoitoaikojen ja vapaapäivien ilmoittamisesta, mitä tulee tehdä jos lapsi sairastuu sekä lapsen lääkähoidosta varhaiskasvatuksessa. Lopuksi oppaassa esitellään päiväkodin päivärhythmi, viikko-ohjelma ja päiväkodissa toimivat ryhmät.

Työstäminen voi viedä eniten aikaa prosessissa sen vaativuuden vuoksi. Työstövaiheessa voidaan kehittyä ammatillisesti vertaistuen, palautteen ja ohjauksen saamisen avulla (Salonen 2013, 18–19). Työstövaiheesta edetään tarkistusvaiheeseen, jota kannattaa hyödyntää kuitenkin jokaisen vaiheen yhteydessä. Tarkistusvaihe pohjautuu arviointiin, joka on tärkeä osa koko prosessia. Tarkistusvaiheessa arvioidaan työtä ja tarvittaessa työstetään uudelleen, josta voidaan siirtyä viimeistelyvaiheeseen. Viimeistelyvaihe pitää sisällään hiontaa ja karsimista, johon on hyvä varata reilusti aikaa. Päävastuu kirjallisen raportin toteuttamisella on opiskelijalla eli työn tekijällä. Viimeistelyssä työtä voidaan esitellä toimeksiantajalle, jonka jälkeen voidaan siirtyä valmiin tuotoksen vaiheeseen, jonka tarkoituksena on päättää työ. Kehittämistyön päämääränä syntyy pääasiallisesti olemassa oleva todellinen tuotos, kuten opas. (Salonen 2013, 18–19.)

Kehittämistyön yksi tärkein työmenetelmä on dokumentointi. Työn tekemisen vaiheissa tulee hyödyntää monipuolisesti erilaisia luotettavia lähteitä. Käytännön toimintaa on todennettu ja kirjattu, jotta edistyminen tulee esille perustellulla dokumentoinnilla. Dokumentointitapoja on monenlaisia, joita voidaan hyödyntää työn tekemisessä erilaisten aineistojen pohjalta. Analyysi käsittää aineistojen ja materiaalien käsittelemistä, joita on esitetty selkeästi ja totuudenmukaisesti, että se edustaa työtä ja sen arvioimista. Riittävän esittelemisen perusteella työtä voidaan arvioida kokonaisvaltaisesti. Työstä tulee ilmetä selkeästi eri vaiheet aukottomasti. (Salonen 2013, 24.)

6.4 Kehittämistyön pilotointi

Halusimme kuulla palautetta oppaasta, sillä esille voi tulla näkökulmia, joita emme ole osanneet ottaa huomioon. Halusimme tällä tavoin varmistaa, että kehittämistyönä oleva opas tarjoaa riittävästi ajankohtaista tietoa varhaiskasvatuksen aloitukseen sekä auttaa ymmärtämään toimeksiantajan toimintaa ja auttaa huoltajia varhaiskasvatuksen aloittamisessa. Kysymykset koskivat oppaan sisältöä, laatua, hyötyjä ja kehittämisehdotuksia. Tavoitteenamme oli saada selville, mitä opas merkitsi vastaajille. Halusimme myös kuulla, mitä parannuksia he toivoisivat oppaaseen. Valmistelimme tätä varten muutamia kysymyksiä, joiden avulla saimme vastauksia. Kysymykset olivat seuraavat: "saitko riittävästi tietoa päiväkodista ja sen aloittamisesta?", "mitä mieltä olit ulkoasusta ja selkokielisyydestä?", "voisitko hakea oppaasta saadun tiedon perusteella Päiväkoti Pikkutassuun?" sekä "puuttuuko jotain olennaista tietoa oppaasta?".

Kehittämistyön pilotointia varten pyysimme läheisiämme tutustumaan oppaaseemme ja antamaan palautetta siitä. Tavoitteenamme oli saada arvokasta tietoa siitä, miten opas toimii käytännössä ja mitä parannuksia siihen voisi tehdä. Olemme kiitollisia kaikille, jotka ovat osallistuneet tähän prosessiin ja auttaneet meitä kehittämään oppaasta mahdollisimman hyödyllisen ja selkeän.

6.5 Arviointi

Pilotoinnissa saamassamme palautteessa tuli esille seuraavia asioita. Oppaan ulkoasu on selkeä ja tietoa sai kattavasti. Oppaassa on paljon tekstiä, joten lukemiselle on varattava aikaa. Oppaan avulla on helpompi tietää miten toimia varhaiskasvatuksen aloituksessa. Oppaasta ei puuttunut oleellista tietoa, mutta kehitysideana oli suurentaa lasten nimikointiin liittyvä teksti, koska vaatteiden ja tavaroitten nimikointi on tärkeää. Opasta oli miellyttävä lukea, kun siinä oli kuvia.

Saimme ulkopuoliselta myös seuraavanlaista palautetta. Kuvitusten sekä tekstin ryhmittelyn ansoista myös vanhemmat, joilla olisi hahmottamisen tai lukemisen vaikeutta hahmottavat tekstin paremmin. Asiat oli ilmaistu oppaassa selkeästi. Esille nousi lähipiirin palautteesta varhaiskasvatuksen aloittamisen helppous oppaan kautta. Oppaan avulla pääsee hyvin tiedollisesti mukaan varhaiskasvatuksen ympäristöön sekä tarpeisiin, jota varhaiskasvatuksen aloittaminen tuo mukanaan.

Lähetimme oppaan toimeksiantajamme nähtäväksi ja arvioitavaksi lokakuussa 2023. Saimme palautetta kolme viikkoa myöhemmin. Muutamia ryhmäkohtaisia muokkauksia täytyi tehdä, koska tiedot eivät olleet ajantasaisia. Yksi kirjain puuttui etusivulta ja postinumero oli virheellinen. Kirjoitusvirheitä oli ollut sivuilla 5 ja 6, koskien varhaiskasvatussuunnitelmaa ja yhteistyötä varhaiskasvatuksessa. Toimeksiantaja pyysi lisäämään tietoa moniammatillisuudesta sekä kolmiportaisen tuen mallista ja tiedon siitä, että perheellä on oikeus kieltäytyä seurakunnan järjestämästä toiminnasta ja siihen osallistumisesta. Toimeksiantaja halusi muuttaa hieman oppaan ulkoasua, muun muassa pienentämään fontin kokoa sekä jättämään pitkiä välejä pois. Tämä muutos toi mukanaan tiivistetyn ulkoasun, joka lyhensi oppaan pituutta kokonaisuudessaan. Toimeksiantaja halusi selventää tietoa sairastamisesta, vatsataudissa oltava kaksi oireetonta päivää ja ohjeistus koskee kaikkia perheenjäseniä. Toimeksiantaja pyysi tarkentamaan oppaassa, että päiväkodin päivärytmi on ryhmäkohtainen. Oppaaseen haluttiin lisätä tieto siitä, että Töpöhännät ja Halinallet ovat samanikäisten ryhmiä ja

näistä tulisi tehdä yhtenäinen teksti. Molemmat ryhmät ovat 0–3- vuotiaiden ryhmiä. Vesipullo tarvitaan ainoastaan kesällä ja lapsi tarvitsee päiväkotiin säänmukaiset kengät. Teimme toimeksiantajan pyytämät muutokset ja lähetimme oppaan takaisin toimeksiantajalle.

Kehittämistyön päämääränä on saavuttaa lopputulema, joka pitää sisällään päivitettyä informaatiota sekä oppaan. Opinnäytetyössä on mahdollista tuoda esille valmis tuotos, joko raportin lopussa tai erillisenä liitteenä. Raportti on tietopohjainen tulkinta tietystä aihealueesta, jonka saavutuksena on erillinen tuotos, kuten opas. Kehittämistyötä käsittää kokonaisvaltaisesti kuvauksen aiheesta, jossa tuodaan esille oppiminen ja ammatillisuus, ymmärrys ja innovatiivisuus. (Salonen 2013, 24–25.)

Toteutimme digitaalisen oppaan, jonka päiväkotikoti Pikkutassu sai käyttöönsä. Opas julkaistaan päiväkodin verkkosivuilla. Päiväkoti voi tulostaa oppaasta tarvittaessa paperisia versioita. (Kukkonen 2022). Annamme oppaan valmistuttua Päiväkoti Pikkutassulle valtuudet muokata opasta, esimerkiksi jos opasta tarvitsee päivittää. Päiväkoti voi myös kääntää oppaan tarvittaessa haluamilleen kielille, esimerkiksi englanniksi tai venäjäksi. Annamme luvan kääntää toteuttamamme oppaan, jotta se tavoittaa mahdollisimman monia eri kieltä puhuvia perheitä.

7 POHDINTA

Tavoitteena oli luoda selkeäkielinen opas, joka tukee huoltajia varhaiskasvatuksen aloittamisen toteutumisessa. Oppaan tarkoituksena oli myös sujuvoittaa ja edistää vuorovaikutusta huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä. Varhaiskasvatuksen aloittamiseen liittyy paljon erilaisia uusia tunteita sekä uuden oppimista. Sen vuoksi oppaan luominen on tärkeä osa varhaiskasvatuksen aloitusta.

Pohdinnassa tuomme esille reflektointiamme kehittämistyön etenemisen eri vaiheiden aikana, kerromme kehittämistyön prosessista sekä eettisistä periaatteista. Reflektoimme yhdessä kehittämistyön aikana saavutettua ammatillista kasvua, jonka johdosta olemme tietoisempia ja perehtyneempiä aiheeseen, menetelmään sekä kehittämistyön prosessiin. Kerromme työmme tuloksista sekä niiden käytettävyydestä.

7.1 Kehittämistyön toteutuksen ja tuotoksen pohdinta

Löysimme opinnäytetyömme pohjaksi runsaasti erilaista teoretietoa. Perusteellisen tiedon haun ansiosta meidän oli helppoa lähteä kokoamaan opinnäytetyön tavoitteena olevaa opasta. Teoriatiedon kautta olevan viitekehyksen avulla saamme perusteellisen kokonaiskuvan varhaiskasvatuksesta.

Oppaasta haluttiin luoda tarkoituksen mukaisesti lyhyt. Tämä tarkoittaa myös sitä, että paljon olennaista tietoa varhaiskasvatuksen aloittamisesta jäi oppaan ulkopuolelle. Sen vuoksi meidän on pitänyt pohtia oppaan sisältöä tarkasti, jotta onnistuisimme tekemään oppaasta mahdollisimman hyvin toimeksiantajan tarpeita vastaavan. Olemme tuoneet kuvituskuvia oppaaseen toimeksiantajan verkkosivuilta. Kuvituskuvien hakeminen oli haastavaa, sillä toimeksiantajalle sopivia kuvia ei meinannut löytyä. Mielestämme kuvat, jotka ovat mahdollisimman selkeitä, edistävät myös oppaan lukemista. Onnistuimme mielestämme kokonaisuudessaan luomaan toimeksiantajan toiveita vastaavan oppaan, joka on ulkoasultaan ja sisällöltään selkeä.

Haasteena opinnäytetyötä tehdessä on ollut vuorovaikutukselliset haasteet. Olemme tehneet etäyhteyksillä opinnäytetyötä sekä sopineet itsenäisesti tapaamisia opinnäytetyön etenemiseksi. Eteneminen on ollut tavoitteellista ja suunnitelmallista. Haasteen loi meille kuitenkin tapaamisten aikataulutaminen ja se ettemme ole päässeet tekemään työtä tiiminä kasvotusten.

Haasteena opinnäytetyössä oli lineaarisen malliin liittyvien lähteiden löytyminen. Myös se, kuinka vähän lineaarisesta mallista löytyi tietoa, loi meille haasteita. Ratkaisimme haasteen etsimällä tietoa prosessimallin nimellä. Onnistuimme kuitenkin hyödyntämään lineaarista mallia työskentelyssämme melko hyvin, sillä kehittämistyö eteni oppaan suunnittelusta toteutukseen, jota seurasi prosessin päättäminen ja sen arviointi.

Arviointia tapahtuu ottamalla huomioon kohderyhmä. Se tarkoittaa sitä, että otamme opasta tehdesämme huomioon eri kielet, kulttuurit ja rakenteet kohderyhmän mukaisesti. Oppaan rakenteen tulisi olla helppo lukuinen, selkeä ja ymmärrettävä. Oppaan kieli on selkeää ja ymmärrettävää, joka helpottaa lukemista sekä hahmottamista erilaisissa perheissä. Kehittämistyössä korostuvat sensitiivi-

nen vuorovaikutus, positiivinen pedagogiikka sekä onnistumisen kokemusten mahdollistaminen ymmärryksen kautta. Myös tärkeinä asioina nousevat sanoittaminen sekä kasvattajan tapa tukea lapsen itsesäätelytaitojen kehittymistä läsnä olevana kanssasäätelijänä.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Toteuttamamme oppaan avulla halutaan tukea päiväkodin huoltajien osallisuuden tunnetta, jonka edistäminen on Talentian kokoamien Sosiaalialan ammattieettisten ohjeiden mukaan yksi sosiaalialan arvoista. Kun henkilöllä on tietoa itseään koskevista asioista, on hänellä myös suurempi mahdollisuus päästä vaikuttamaan niihin. Palautteen kerääminen oppaasta on myös osaltaan osallisuuden edistämistä, sillä tällöin oppaan käyttäjien asiantuntijuus hyväksytään ja sitä pyritään hyödyntämään luoden samalla palautteen antajille tunnetta valtaistumisesta. (Talentia 2022.)

Otimme opinnäytetyötä tehdessämme huomioon eettiset periaatteet, niiden soveltamisen sekä laadun merkityksen. Pyrimme siis oppaan toteuttamisprosessin aikana kuuntelemaan ja ymmärtämään päiväkodin henkilökunnan ajatuksia mahdollisimman hyvin. Teimme opinnäytetyöhömmme aihekuvausten, opinnäytetyösuunnitelman sekä vaadittavat sopimukset. Keskustelimme ja haimme tukea opinnäytetyön etenemiseen opinnäytetyön ohjaajaltamme. Määrittelimme sopimuksessa julkisuudesta sekä muun muassa vastuusta. Emme käsitelleet henkilötietoja opinnäytetyön aikana. Noudattimme opinnäytetyöprosessin aikana päiväkodista saamistamme tiedoista vaitiolovelvollisuutta. (Arene 2018.)

Kehittämisen kohde on valittu ensisijaisesti työn tilaajan tarpeiden pohjalta. Pohdimme omien mielipiteidemme esiin tuomista kriittisesti, sillä oppaan tarkoituksena on tiedottaa huoltajia paikkaansa pitävän tiedon perusteella pohjautuen perusteellisiin tietolähteisiin. Pyrimme siihen, etteivät omat ennako-oletuksemme tai -ajatuksemme vaikuttaisi oppaan sisältöön, mutta toimimme kuitenkin ajatuksiamme työn tilaajan tietoon, joka voi arvioida niiden sopivuuden. Tutkimme varsinkin suunnitteluvaiheessa muita aiheesta opinnäytetyönä tehtyjä oppaita ja haimme niistä ideoita omaan oppaaseemme. Pidimme kuitenkin mielessä sen, ettemme plagioi ideoita suoraan omaan oppaaseemme, vaan toteutamme uniikin ja toimeksiantajamme näköisen oppaan.

Opinnäytetyön tekemisessä käytimme vertaisarvioituja, laadukkaita ja luotettavia tutkimuksia ja muita tietolähteitä. Myös lähdekriittisyys on tärkeä osa opinnäytetyön tekemistä, sillä luotettavien lähteiden käyttäminen on ensisijaista. Oppaan tekemiseen ja opinnäytetyöhön käytimme laadukkaiden lähteiden lisäksi myös toimeksiantajalta saatua tietoa päiväkodin toiminnasta.

7.3 Ammatillinen kasvu

Sosionomin kompetenssit ovat monipuolisia ja laaja-alaisia. Osaamme toimia erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa, tunnistaa ja arvioida sosiaalisia ongelmia ja tarpeita, sekä suunnitella ja toteuttaa asiakaslähtöisiä palveluja ja ratkaisuja. Hallitsemme sosiaalialan lainsäädännön, eettiset periaatteet ja ammatilliset käytännöt. Olemme myös kehittämishaluisia ja yhteistyökykyisiä, jotka osaavat hyödyntää tutkimus- ja kehittämistietoa sekä reflektoida omaa toimintaansa. Sosionomin kompetenssit

ovat tärkeitä kehittämistyön tekemisessä, sillä ne mahdollistavat asiakaslähtöisen ja moniammatillisen työtteen. Oma oppiminen on jatkuvaa ja kriittistä reflektiota omasta toiminnasta ja sen vaikutuksista. (SOAMK 2023.)

Opinnäytetyöprosessi oli meille myös tilaisuus reflektoida omaa ammatillista kasvua ja oppimista sosionomina. Reflektoinnin kautta lähdimme myös tukemaan reflektiotamme etsimällä tietoa laajasti aiheesta. Pyrimme ratkaisemaan opinnäytetyöllämme ongelman sekä arvioida ja kehittää ratkaisua.

Kehittämistyön aikana kehitimme vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojamme. Kaksi meistä opinnäytetyön tekijöistä on varhaiskasvatukseen suuntautuvia opiskelijoita ja yksi palveluohjaukseen suuntautuva. Tämä opinnäytetyö on varhaiskasvatuksen ja palveluohjauksen sulauttava ja se antaa meille kaikille tietoa ja osaamista myös tulevaisuuden työuraamme varten. Opinnäytetyöprosessin aikana kehitimme omia valmiuksiamme mukauttaa oppimaamme tietoa ja taitoa huomioimalla myös kriittinen ajattelutapa. Työelämäläheisen työskentelyn myötä yhteistyötaitomme kehittyivät ja opimme ongelmanratkaisutaitoja.

Peilasimme opinnäytetyön aikana saavuttamaamme ammatillista kasvua sosionomin kompetensseihin. Opinnäytetyötä tehdessämme olemme huomioineet eettiset näkökulmat kokonaisvaltaisesti. Onnistuimme hyödyntämään arvoja ja ammattieettisiä periaatteita työskennellessämme edistämällä yhdenvertaisuutta tuomalla oppaassa esille tietoa, jotka parantavat asiakkaiden mahdollisuuksia saada tietoa varhaiskasvatuksen aloituksesta. Panostimme oppaan tekemisessä toimeksiantajan toiveisiin sekä teimme vuorovaikutuksellista yhteistyötä toimeksiantajan sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. (SOAMK 2023.)

Työskennellessämme olemme olleet lähdekriittisiä. Oppaan tekemisessä kiinnitimme huomiota selkeään kieleen ja kuvitimme tekstiä. Oppaassa tuomme esille palveluntuottajia, joiden kanssa huoltajat ovat tekemisissä varhaiskasvatuksen aloituksen aikana. Oppaasta saadaan myös paljon tietoa ja tukea erilaisista perheiden palveluista. Olemme perehtyneet lainsäädäntöön sekä oppineet paljon uusia näkökulmia ja ajatuksia työn tekemiseen sekä selvittäneet hyvinvointialueen vaikutuksia perheisiin. Toimiessamme olemme tarkastelleet oppaan tekemistä ja tiedon hankkimista asiakasturvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistämisen kautta.

Opinnäytetyöprosessin aikana olemme saaneet paljon tietoa varhaiskasvatuksen aloittamisesta sekä yksityisten päiväkotien toiminnasta. Olemme saavuttaneet osaamista kehittämistyön tekemisessä ja toimivan oppaan luomisessa. Oppaan kokoaminen on edellyttänyt selkeän kielen käyttämistä viestimisessä. Aihepiiri, eli varhaiskasvatus on meille entuudestaan tuttu, ja nyt opinnäytetyöprosessin myötä se on tullut vielä tutummaksi. Kuitenkin opasta luodessa on täytynyt pitää mielessä se, ettei oppaan lukijalle varhaiskasvatus ole vielä välttämättä tuttua, joten asioiden selkeään ja loogisesti etenevään ilmaisuun on pitänyt kiinnittää huomiota.

7.4 Tuotoksen hyödynnettävyys ja kehittämisideat

Kriittisyys ja osallisuus tuli esille oppaan tekemisessä toimeksiantajan näkökulmasta. Havainnoimme, että Kajaanin kaupungilla olisi kehitettävää varhaiskasvatuksen hakemiseen. Kajaanin kaupungilla on

tällä hetkellä haasteellista hakea varhaiskasvatukseen yksityiseen päiväkotiin, jos asiakas ei ole suoraan itse yhteydessä kyseiseen yksityiseen päiväkotiin, johon haluaisi lapsensa osallistuvan. Kajaanin kaupungilla on käytössään sähköinen järjestelmä, josta varhaiskasvatuspaikkaa haetaan, mutta tämän järjestelmän kautta pystyy hakemaan ainoastaan julkisen puolen varhaiskasvatuksen toimipaikkoihin. Kajaanin kaupunki voisi kehittää ja päivittää järjestelmää siten, että varhaiskasvatuksen hakeminen onnistuisi jouhevasti ja selkeästi myös yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajiin. Tästä olisi hyvä seuraavan opiskelijan ottaa opinnäytetyön aiheeksi kehittää Kajaanin kaupungin sähköisen järjestelmän toimivuutta varhaiskasvatuksen hakemisessa. (Savonia, julkaisuaika tuntematon.)

Toimeksiantajamme voi hyödyntää kehittämistyömme tuloksena syntyvää opasta käytännön työssään. Varhaiskasvatusoppaan avulla huoltajat saavat tietoa palveluista sekä päiväkodin toiminnasta. Opinnäytetyön tavoitteena on edistää tietoisuutta sekä kehittää ja parantaa käytännön työelämässä toimimista. Oppaan tavoitteena on tukea huoltajia varhaiskasvatuksen aloittamisessa.

Tuloksien perusteella voidaan havainnoida, minkälaisia tarpeita varhaiskasvatustoiminnalla ilmenee. Myös muut varhaiskasvatuspalvelut voivat ottaa työstämme mallia ja ideoita tarpeidensa mukaan omaan toimintaansa. Raportoimme työmme tulokset oppilaitokselle sekä toimeksiantajallemme. Tullevaisuudessa kehittämistyötä voitaisiin hyödyntää eri tavoilla osana Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen tiedottamisessa.

Toimeksiantaja voi jatkaa oppaan työstämistä kääntämällä sen tarpeen mukaan muille kielille, esimerkiksi englanniksi tai venäjäksi. Toimeksiantaja voi myös päivittää oppaan tietoja tarvittaessa. Ajattelemme, että opasta voisi myös jatkokehittää enemmän selkokieliseen suuntaan ja lisätä sen kuvitusta esimerkiksi maahanmuuttajahuoltajia ajatellen.

LÄHTEET

- Ahonen, Liisa & Roos, Piia 2021. Untuvikot. Alle 3-vuotiaiden pedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ahonen, Liisa 2017. Vasun käyttöopas. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 14.8.2023.
- Alasuutari, Maarit, Lammi-Taskula, Johanna, Riikonen, Anni & Kannel, Lassi 2022. Lastenneuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyö ja palveluohjaus. Valtioneuvosto. Valtioneuvostonselvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:27. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163937/VNTEAS_2022_27.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 10.11.2022.
- Alila, Kirsi, Eskelinen, Mervi, Estola, Eila, Kahiluoto, Tarja, Kinos, Jarmo, Pekuri, Hanna-Mari, Polvinen, Minna, Laaksonen, Reetta & Lamberg, Kirsi 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Tausta-aineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän tueksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:12. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75258/tr12.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 31.1.2023.
- Arene ry 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/>. Viitattu 6.11.2022.
- Attfield, Kate 2021. The young child's journey of 'the will': A synthesis of child-centered and inclusive principles in international Waldorf early childhood education. *Journal of Early Childhood Research* 20 (2), 159–171. <https://doi.org/10.1177/1476718X211051184>. Viitattu 7.4.2023
- Barnes, Jenna K., Guin, Autumn, Allen, Kim & Jolly, Christina 2016. Engaging Parents in Early Childhood Education: Perspectives of Childcare Providers. *Family & Consumer Sciences Research Journal* 44 (4), 360–374. doi.org/10.1111/fcsr.12164. Viitattu 22.4.2023.
- Fonsen, Elina 2021. Kansainvälinen varhaiskasvatuksen johtajuus "discourses of leadership in the diverse field of early childhood education". Verkkojulkaisu. <https://researchportal.helsinki.fi/fi/projects/kansainva%CC%84linen-varhaiskasvatuksen-johtajuustutkimus-discourses-of>. Viitattu 12.11.2022.
- Helenius, Aili & Lummelahti, Leena 2018. Varhaiskasvatus. Perusteita. Helsinki: BoD – Books on Demand.
- Hermanfors, Kaisu 2017. Inklusiivinen varhaiskasvatus - itsestäänselvääkö? *Kasvatus ja aika* 11 (3), 91–95. <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68727/30170>. Viitattu 20.9.2022.
- Kajaanin kaupunki 2022a. Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen suunnitelma. Verkkojulkaisu. <https://www.kajaani.fi/tiedostot/varhaiskasvatussuunnitelma-kajaanin-kaupunki/>. Viitattu 15.2.2023.
- Kajaanin kaupunki 2022c. Varhaiskasvatuksen perheohjaajien esite. Verkkojulkaisu. <https://www.kajaani.fi/tiedostot/varhaiskasvatuksen-perheohjaajien-esite-pdf/?1628867413>. Viitattu 6.11.2022.
- Kangas, Kaisa-Sisko 2013. Päiväkodin pienryhmätoiminnan ja lasten osallisuuden tutkimus. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/41305/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201305041555.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 18.4.2023.
- Karikoski, Hannele & Tiilikka, Aila 2020. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa Eeva Hujala, Leena Turja & Alisa Alikoski (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 14.8.2023.

Kettunen, Mari, Mämmi, Minna, Rajahonka, Noora, Rimpiläinen, Anja & Kukkonen, Tuula 2023. Päiväkodin henkilökunta. Päiväkoti Pikkutassu. Ryhmäkeskustelu 21.8.2023.

Korhonen, Laura 2021. Kasvu ja kehitys eri ikäkausina. Verkkojulkaisu. Duodecim Terveyskirjasto. <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>. Viitattu 30.8.2023.

Kotimaisten kielten keskus julkaisuaika tuntematon. Ohjeita ohjeiden tekijälle. Verkkojulkaisu. https://www.kotus.fi/ohjeet/hyvan_virkakielen_ohjeita/millaisia_ovat_toimivat_ohjeet_ja_kysymykset/ohjeita_ohjeiden_tekijoille. Viitattu 3.6.2023.

Kukkonen, Tuula 2022. Päiväkodin johtaja. Päiväkoti Pikkutassu. Haastattelu 3.11.2022.

Lastensuojelulaki 417/2007. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L1P3a>. Viitattu 10.11.2022.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2007. Lapsi eri ikäkausina 6-12kk. Verkkojulkaisu. <https://cdn.mll.fi/prod/2017/08/04174323/Lapsi-eri-ik%C3%A4kausina-6-12-kk.pdf>. Viitattu 14.8.2023.

Mannerheimin lastensuojeluliitto julkaisuaika tuntematon. Lapsen kasvu ja kehitys. Verkkojulkaisu. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/>. Viitattu 4.8.2023.

Murphy, Catherine, Matthews, Jan, Clayton, Olivia & Cann, Warren 2021. Partnership with families in early childhood education: Exploratory study. *Australasian Journal of Early Childhood* 46 (1), 96–106. <http://dx.doi.org.ezproxy.savonia.fi/10.1177/1836939120979067>. Viitattu 10.11.2022.

Ojasalo, Katri, Moilanen, Teemu ja Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro.

Opetushallitus 2022a. Pedagoginen dokumentointi. Verkkojulkaisu. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/pedagoginen-dokumentointi>. Viitattu 10.11.2022.

Opetushallitus 2022b. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Verkkojulkaisu. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>. Viitattu 29.9.2022.

Opetushallitus 2023. Mitä on varhaiskasvatus. Verkkojulkaisu. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>. Viitattu 13.11.2023

Opintopolku 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus. Verkkojulkaisu. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tekstikappale/1365277>. Viitattu 26.7.2023.

Perusopetuslaki 628/1998. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>. Viitattu 8.11.2023.

Päiväkoti Pikkutassu julkaisuaika tuntematon. Päiväkoti Pikkutassu. <https://www.pikkutassu.fi/>. Viitattu 10.11.2022.

Rantala, Anja & Uotinen, Sanna 2019. Varhaiskasvattajan ja perheen yhteistyön merkitys. Teoksessa Päivi Pihlaja, Riitta Viitala, Juha Paakkolanvaara & Janne Hiltunen (toim.) *Varhaiserityiskasvatus*. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 14.8.2023.

Rutanen, Niina & Laaksonen, Kati 2020. Äitien luottamuksen rakentuminen kasvattajiin varhaiskasvatuksen aloituksessa. *Journal of Early Childhood Education Research* 9 (2), 349–372. <https://journal.fi/jecer/article/view/114137/67336>. Viitattu 22.4.2023.

Salonen, Kari 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. E-kirja. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 1.6.2023.

Saloviitta, Timo 2011. Inklusio eli "osallistava kasvatusta". Pdf-tiedosto. Julkaistu 12.1.2011. <http://users.jyu.fi/~saloviit/tutkimus/Inklusio.pdf>. Viitattu 20.9.2022.

Sandberg, Erja 2021. Pedagoginen tuki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Saranko, Lotta, Räikkönen, Eija, Makkonen, Mariia & Alasuutari, Maarit 2021. Äitien palvelutyytyväisyyden rakentuminen ja yhteistyökokemukset varhaiskasvatuksessa. *Journal of Early Childhood Education Research* 10 (2), 1–27. <https://journal.fi/jecer/article/view/114154/67353?acceptCookies=1>. Viitattu 3.4.2023.

Savonia julkaisuaika tuntematon. Opinto-opas. Verkkajulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1329&tab=2>. Viitattu 10.10.2023

Sirviö, Kaarina 2019. Yhteistyö neuvolan, päivähoiton ja suunterveyden huollon välillä. Verkkajulkaisu. Duodecim Terveyskirjasto. <https://www.terveyskirjasto.fi/trv00052>. Viitattu 3.11.2022.

Suomi.fi 2022a. Lasten toimintaterapia. Verkkajulkaisu. <https://www.suomi.fi/palvelut/lasten-toimintaterapia-pietarsaaren-sosiaali-ja-terveysvirasto/59b6f4b9-8ee8-45dd-9837-aa0ea4c5b3a0>. Viitattu 10.11.2022.

Suomi.fi 2022b. Puheterapian palvelut; Lasten puheterapia. Verkkajulkaisu. <https://www.suomi.fi/palvelut/puheterapian-palvelut-kainuun-sosiaali-ja-terveydenhuollon-kuntayhtyma/308323bf-e5c4-4aed-a6d3-5b26ac7dd1d5>. Viitattu 10.11.2022.

SOAMK 2023. Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>. Verkkajulkaisu. Viitattu 30.10.2023.

Talentia 2018. Henkilöstö ja kelpoisuudet varhaiskasvatuksessa. Verkkajulkaisu. <https://www.talentia.fi/nain-vaikutamme/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/varhaiskasvatustilain-kelpoisuuksia-ja-henkilostorakennetta-koskevat-saannokset-sosionomien-osalta/>. Viitattu 26.7.2023.

Talentia 2022. Arki, arvot & etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. E-kirja. Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Viitattu 20.9.2023.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. korjattu painos. Tampere: Tampere University Press Oy.

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 753/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180753>. Viitattu 4.4.2023.

Varhaiskasvatustilain 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>. Viitattu 4.10.2022.

LIITE 1: OPAS VARHAISKASVATUKSEN ALOITUKSEEN

Päiväkoti Pikkutassu

Opas varhaiskasvatuksen aloitukseen

“Vuorovaikutus edistää sosiaalisemotionaalisia valmiuksia, lasten hyvinvointia sekä tukee lapsen ikätasoista kehitystä. Avoin vuorovaikutus ja luottamuksen rakentaminen perheen ja henkilökunnan välille muodostaa laadukkaan varhaiskasvatuksen.” - Päiväkoti Pikkutassu.

Tekijät: Tenhunen, Merja, Vornanen, Jennica & Vääntinen, Taru 2023.

Savonia-ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö

Tervetuloa Päiväkoti Pikkutassuun!

Päiväkodin esittely:

Päiväkoti Pikkutassu on Kajaanissa Lehtikankaan alueella sijaitseva yksityinen päiväkoti. Päiväkodissämme on minimissään 62 ja enimmillään 72 hoitopaikkaa 0–6-vuotiaalle lapselle.

Toiminta-ajatuksena on toteuttaa lapselle turvallista, laadukasta ja sensitiivistä varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatus on lapsilähtöistä. Lasta tuetaan ja kuunnellaan, mielenkiinnon kohteet ja yksilölliset tarpeet huomioiden, niin että lapsi kokee olonsa arvostetuksi ja turvalliseksi.

**PÄIVÄKOTI
PIKKUTASSU**

Yhteystiedot

Päiväkoti Pikkutassu
Hoikankatu 38
87100 Kajaani

[0503696531](tel:0503696531)

pikkutassu@kajaani.net

Aukioloajat

Päiväkoti on auki arkisin klo 6:30-17:00.

Muutoksia aukioloaikoihin voi tulla lomien ja pyhien aikaan

Päiväkoti Pikkutassu toimii ympäri vuoden, myös loma-aikoina. Arkipyhinä päiväkoti on suljettu.

Päiväkoti Pikkutassun verkkosivu: <https://www.pikkutassu.fi/>

Hoitopaikan hakeminen

Voit hakea päiväkotipaikkaa Pikkutassusta ottamalla meihin suoraan yhteyttä joko sivuston yhteydenottolomakkeella tai soittamalla. Palvelusopimus tehdään aina ensin päiväkodin kanssa, ja sopimuksen laatimisen jälkeen perheen tulee tehdä sähköinen palvelusetelihakemus. Jokaisesta lapsesta tehdään oma palvelusetelihakemus.

Lisää tietoa päivähoitopaikan hakemisesta saat esimerkiksi soittamalla päiväkotiin. Huomioithan, että päiväkotipaikkaa Pikkutassusta **et voi hakea kaupungin sivuilta** löytyvällä hakulomakkeella.

Varhaiskasvatuksen aloittaminen

Varhaiskasvatuksen aloittaminen voi herättää paljon erilaisia tunteita eri osapuolissa. Huoltajat, lapset sekä ammattilaiset tekevät tuttavuutta uudessa ympäristössä. Jännittävä! Sen vuoksi onkin hyvin tavallista, että kaikki asiat eivät muistu mukaan. Siirtymävaiheessa koetaan paljon uutta ja haluamme luoda ympäristöstä turvallisen sekä myönteisen. Sen vuoksi olemme tehneet muistilistan huoltajille tarvittavista asioista varhaiskasvatuksen aloittamisen tueksi. Lista löytyy oppaan loppupuolelta.

Varhaiskasvatus muodostaa hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden. Jokaisella lapsella on oikeus henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelmassa käydään läpi lapsen tarpeita tukevia tavoitteita, yksilöllisiä tarpeita ja mielenkiinnonkohteita. Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään henkilökunnan toimesta yhdessä huoltajien kanssa ja siinä otetaan huomioon huoltajien ja lapsen toiveet varhaiskasvatuksen toteuttamisesta. Lasta koskevien tietojen salassapito, siirtäminen sekä vaihtaminen ja siihen liittyvät käytännöt on sovittava varhaiskasvatuksessa.

Palveluseteli

Varhaiskasvatuksen palveluseteli on kunnan myöntämä tuki, kun perhe valitsee hoitopaikaksi yksityisen varhaiskasvatuksen. Palvelusetelihakemuksen voi tehdä sen jälkeen, kun varhaiskasvatuksesta on tehty palvelusopimus.

Linkki palveluseteliin: <https://sote.easiointi.fi/fi/web/kajaani-vaka>

Kasvatusyhteistyö

Kasvatusyhteistyössä pyritään siihen, että kasvattajilla ja huoltajilla olisi yhteinen käsitys siitä, millaiset arvot ja tavoitteet kasvatuksen taustalla vaikuttavat sekä millä tavoin kasvatustavastuu jakautuu kodin ja päiväkodin kesken.

Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tuetaan kasvatusyhteistyön avulla. Se on tietoista toimintaa, jonka keskiössä on luottamuksellinen vuorovaikutussuhde. Kasvatusyhteistyössä päivähoiton henkilöstön asiantuntemus ja huoltajien oman lapsen tuntemus yhdistyvät toisiinsa. Jokaiselle lapselle laadittava varhaiskasvatussuunnitelma on yksi esimerkki kasvatusyhteistyöstä. Kasvatusyhteistyö on perhelähtöistä, jossa perheet itse määrittelevät tarpeensa ja tavoitteensa ja ammattilaiset pyrkivät tukemaan huoltajia lapsen kasvattajina.

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan monialaista yhteistyötä, jonka avulla tuotetaan laadukasta varhaiskasvatusta ja edistetään lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Jokaiselle varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka tulee perustua valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pohjautuvat vahvasti varhaiskasvatukseen, joka määrittelee lapsen oikeuksia ja tavoitteellista varhaiskasvatusta. Opetushallitus on määrittellyt esiopetuksen perusteita, koska esiopetus kuuluu osaksi varhaiskasvatusta. Esiopetusta ohjaa perusopetuslaki. Varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli lapsen kasvun ja kehityksen sekä oppimisen tukemisessa, koska se kuuluu suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Varhaiskasvatusta toteutetaan inklusiivisten kasvatuserätyöperiaatteiden mukaisesti.

Moniammatillisuus

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja käy päiväkodissamme säännöllisesti ja aina myös erikseen pyydettyäessä.

Jos lapsi tarvitsee erityistä tukea, esimerkiksi toiminta- tai puheterapeutilta, järjestämme heille erillisen tilan terapiatuokiota varten päiväkotipäivän aikana.

Teemme yhteistyötä neuvolan terveydenhoitajan kanssa.

Päiväkoti toimii tarvittaessa yhteistyössä Nepsy- valmentajan kanssa.

Päiväkodissamme vierailevilta perheohjaajilta on mahdollista saada matalan kynnyksen neuvontaa ja tukea lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyen. Perheohjaajaan voi ottaa yhteyttä esimerkiksi tilanteessa, jossa lapsen käytös tai hyvinvointi huolettaa tai koet haasteita omassa jaksamisessasi.

Tarpeen vaatiessa, esimerkiksi varhaiskasvatuskeskusteluissa ja lapsen aloittaessa päiväkodissa, käytettävissämme on tulkki, ja teemme yhteistyötä myös maahanmuuttokoordinaattorin kanssa.

Esikoulun opettaja tekee yhteistyötä koulun ja koulukuraattorin kanssa.

Seurakunnan lapsityöntekijä on mukana toiminnassamme järjestämällä muutaman kerran vuodessa toimintatuokioita. Perheillä on oikeus kieltäytyä seurakunnan järjestämästä toiminnasta.

Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään kolmiportaisen tuen mallia, jota toteutetaan ja suunnitellaan yksilöllisesti tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tarpeiden mukaisesti. Tukea on saatavilla yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena.

Lisätietoa moniammatillisesta toiminnasta voit kysyä henkilökunnaltamme.

Lapsen tuominen ja hakeminen

Mitä on hyvä ottaa huomioon lasta tuodessa ja hakiessa päiväkodista:

- Lapsen tuomishetkeen kannattaa varata riittävästi aikaa, jotta vältetään kii-reeltä. Lapselle on hyvä opettaa alusta alkaen, että huoltaja avustaa tarvit-taessa riisumisessa, tossujen laitossa sekä käsien pesussa ja otetaan kon-takti varhaiskasvatuksen henkilökuntaan, jonka jälkeen lapsi jää päiväkotiin ja huoltaja lähtee selkeästi pois.
- Hakutilanteessa varhaiskasvatuksen henkilökunnan on oltava tietoinen lap-sen poistumisesta päiväkodista. Henkilökunta kertoo lapsen päivästä, vaikka oman ryhmän aikuinen ei ole enää paikalla. Päiväkodissa on käytössä havainnointilista, josta henkilökunta voi tarkistaa miten lapsen päivä on mennyt. Esikoululaista ohjeistetaan kertomaan itse päivästä, mutta hen-kilökunta kertoo tarvittaessa tärkeitä asioita. Jos lapsen hakee joku muu kuin huoltajat, asiasta on ilmoitettava etukäteen päiväkotiin.
- Muistathan, että otat aina kontaktin henkilökuntaan lasta tuotaessa sekä haettaessa, tällä tavoin taataan lapsen turvallisuus varhaiskasvatuksessa. Vastuu lapsesta on huoltajalla, kunnes henkilökunta on ottanut lapsen vas-taan päiväkotiin. Vastuu siirtyy huoltajalle heti päiväkodista lähdettäessä.
- Avoin vuorovaikutus huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä on tärkeää. Yhteistyön tavoitteena on edistää lapsen terveyttä, kasvua ja kehi-tystä sekä oppimista, johon tarvitaan henkilöstön ja huoltajien sitoutumista. Yhteistyö on merkityksellistä etenkin siirtymävaiheissa sekä varhaiskasva-tuksen aloituksessa. Henkilöstön ja huoltajien välinen yhteistyö on vuoro-vaikuttamista, jonka myötä jaetaan kuulumisia koskien lapsen varhaiskasva-tusta.

Kiikkula

Kiikkula on tärkeä työväline henkilökunnan ja huoltajien välillä. Kiikkula on sähköinen järjestelmä, jota käytetään lasten hoitoaikojen merkitsemiseen ja tiedottamiseen.

Huoltajat kirjaavat Kiikkulan kautta tuodessaan ja hakiessaan lapsen hoidosta. Jos kirjaaminen unohtuu, tulee laittaa viesti ryhmään ja sitä kautta voidaan hoitaa kirjaus. Vain lapsen ollessa kirjattuna päiväkotiin on lapsen vakuutus voimassa. Kiikkulan kautta johtaja seuraa ilmoitettuja ja toteutuneita hoitoaikoja sekä tuntien toteutumisen ilmoitetun sopimuksen mukaisesti.

Kiikkulaan pyydetään ilmoittamaan hoitoajat edellisen viikon maanantaihin klo 12 mennessä. Myös lapsen sairastuminen ilmoitetaan Kiikkulaan. Ilmoitettujen hoitoaikojen perusteella tehdään ruokatilaukset sekä tarkennamme työntekijöiden työaikoja vastaamaan lasten tarpeita. Jos hoidon tarpeeseen tulee pakollisia muutoksia, niistä tulee ottaa yhteyttä soittamalla lapsen ryhmään ja varmistaa muutoksen mahdollisuus.

Kiikkulaan tulee perjantaisin puolenpäivän aikaan ryhmän viikkotiedote, jossa kerrotaan viikon toiminnasta. Siellä kerromme myös tulevan viikon toiminnasta ja tiedotamme muista tärkeistä asioista. Lisäksi Kiikkulan sähköisessä järjestelmässä on jokaiselle lapselle oma valokuvakansio, johon laitetaan lapsen kuvia päiväkotitouhuista. Edellisen kansion poistumisesta ilmoitamme aina erikseen.

Tiedotamme Kiikkulan kautta, joten huoltajien tulisi käydä säännöllisesti katsomassa mahdolliset ajankohtaiset ilmoitusasiat. Tiedotus toimii myös usein Whatsappin puolella.

Hoitoaikojen ja vapaapäivien ilmoittaminen

Hoitosopimusta tehdessä määritellään hoitoaika. Sitovat päivähoitoajat ilmoitetaan Kiikkulan kautta. Päivähoitoajat määräytyvät palvelusopimukseen merkittyjen tuntien mukaan. **Päivähoitoaika on huoltajien työaika ja työmatkaan kuluva aika.**

Sairastuminen

Sairastapauksissa tai muissa poissaoloissa ilmoitus päiväkotiin mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman pian.

Lapsen sairastuessa hoitopäivän aikana olemme yhteydessä huoltajiin, ja lapsi tulee hakea kotiin sairastamaan. Lapsen sairastaessa kotona, tulee siitä ilmoittaa päiväkotiin mahdollisimman pian.

Ilmoittaminen voi tapahtua tekstiviestillä ja/tai Kiikkulassa. Ilmoitathan lapsen sairaspöissaolosta edellisenä päivänä klo 16.00 mennessä. Muussa tapauksessa lapselle merkkataan hoitopäivä ilmoitettujen päivien mukaan.

Lapsen sairastaessa tulee hänellä olla yksi kuumeeton päivä ennen kuin palaa päiväkotiin. Selkeässä vatsataudissa suositellaan olemaan kotona kaksi oireetonta päivää ennen päivähoitoon palaamista. Suositus koskee myös oireettomia sisaruksia. Lapsi voi palata hoitoon, kun hänen vointinsa on hyväkuntoinen ja jaksaa toimia päivän toiminnoissa mukana.

Lapsen lääkehoito

Lapsille ei anneta pääsääntöisesti lääkkeitä hoitopäivien aikana. Lääkkeiden antamisen yksityiskohdista tulee sopia huoltajan keskustellen päiväkodin henkilökunnan kanssa. Lääkkeen antaminen vaatii lääkärin kirjallisen ohjeen, kuten reseptin tai lääkkeessä olevan apteekkarin merkinnän. Lääkkeen tulee olla alkuperäisessä pakkauksessa. Lääkkeestä tulee löytyä lapsen nimi. Vastuu lääkkeen käyttämisestä on huoltajalla. Jatkuvaa lääkehoitoa vaativissa tapauksissa, merkitään tilanne lapsen yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan.

Päiväkodin päivärytmi

Päiväkoti Pikkutassussa kaikille ryhmille suunnitellaan aina ryhmäkohtainen toiminnallinen viikko-ohjelma, jolla varmistetaan monipuolisesti varhaiskasvatuksen tavoitteiden mukaisien toimintojen läpikäyminen ja eri taitojen kehittyminen hausalla tavalla.

Klo 6.30	Päiväkoti aukeaa
Klo 7.45	Aamupala
	Aamupalan jälkeen toimintahetki: musiikki, maalausta, jumppaa, ulkoilua tms.
Klo 10.30-10.45	Lounas
	Lounaan jälkeen päiväunet
Klo 13.30-13.45 alkaen	Välipala
	Välipalan jälkeen toimintaa sisällä tai ulkona
Klo 17	Päiväkoti sulkeutuu

Viikko-ohjelma

Kehitämme päiväkotimme toimintaa jatkuvasti. Suunnittelemme lapsille aina aktivoivan ja monipuolisen viikko-ohjelman, jotta päiväkodin arki sujuu mahdollisimman mukavasti ja lasten tarpeet sekä toiveet huomioon ottaen.

Päivästä pyritään luomaan tasapainoinen, rytmiltään säännöllinen ja kiireetön. Viikko-ohjelmaan kuuluu vaihtelevat leikit, liikunta ja erilaiset aktiviteetit. Kädentaitoja, kuten maalausta, piirtämistä, muovailua ja askartelua tehdään lapsen ikätason, kiinnostuksen ja taitojen mukaan.

Lapsesi ryhmän viikko-ohjelman löydät sekä ryhmätilasta että Kiikkulasta.

Ryhmät

Lapset on jaettu neljään eri ikäryhmään, jolloin päivien aktiviteetit ja hoito, kasvatusta ja oppiminen saadaan toteutettua parhaalla mahdollisella tavalla.

Halinallet ja Töpöhännät:

Halinallet ja Töpöhännät ovat 12-paikkaisia ryhmiä 0–3-vuotiaille lapsille. Aamupäivät ovat useimmiten ohjattua ohjelmaa, kuten ulkoilua, erilaisia kädentaitoja, musiikkia tai liikuntaa. Iltapäivällä on vapaata leikkiä ja ulkoilua.

Ryhmässä tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle syli sekä turvallinen hoito- ja oppimisympäristö. Ryhmässä painottuu arjen pedagogiikka ja sen kautta oppiminen.

Tahmatassut:

Tahmatassut on suunnattu 3–4-vuotiaille lapsille. Kuten muillekin päiväkodin lapsiryhmille, myös Tahmatassuille suunnitellaan joka viikko monipuolinen ja toiminnallinen ohjelma.

Vauhtiviikset:

Vauhtiviikset on suunnattu 4–6-vuotiaille lapsille. Vauhtiviikiin kuuluu myös eskari, jossa toteutamme nykyaikaista ja hauskaa esikouluopetusta muun varhaiskasvatuksen ohessa.

Mukaan päiväkotiin:

<p>vesipullo (kesällä)</p> 	<p>tossut tai muut sisäkengät</p> 	<p>vaippoja</p>
<p>vähintään kaksi vaihtovaate kertaa</p> 	<p>vuodenaikaan sopivat ulkovaatteet</p> 	<p>sadevaatteet</p>
<p>sään mukaiset kengät</p> 	<p>kesäkengät tai sandaalit</p> 	<p>lämpimiä vaatteita</p>
<p>aurinkovoide</p> 	<p>pehmolelut tai uniriepu</p> 	<p>tutti</p>

kuvatvokalu.ppaunet.net

Muistathan nimikoida lapsesi vaatteet ja tavarat!